

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjelte

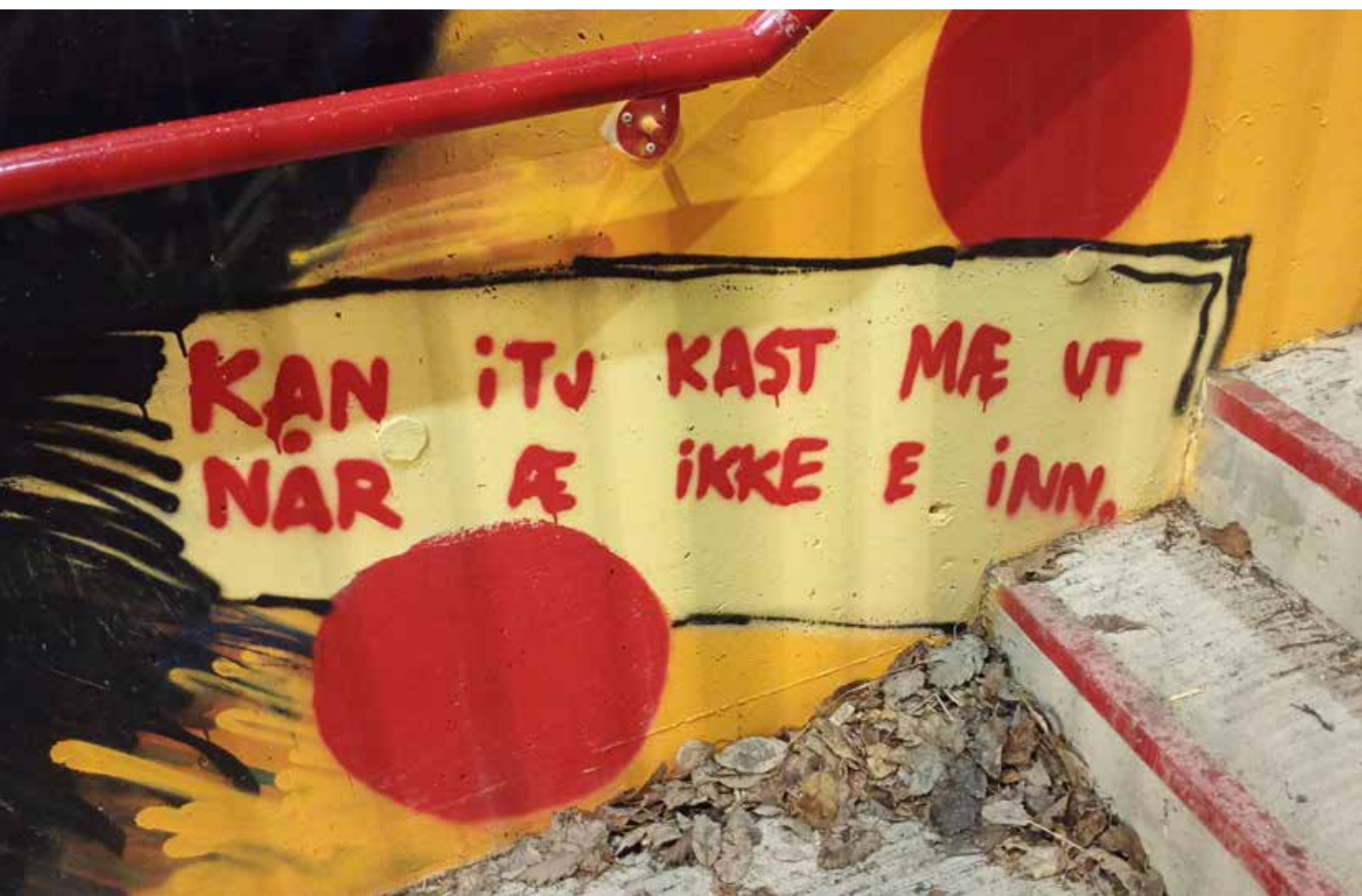
GATENÆR

- i 50 år

UTESEKSJONEN
I TRONDHEIM

ÅRSRAPPORT | **23**
24

KAN ITJ KAST MÆ UT
NÅR Æ IKKE E INN,

INNHold

Lederen

<i>Camilla Wright</i>	4
-----------------------------	---

Minneord Karim

<i>Camilla Wright</i>	6
-----------------------------	---

Hva tallene sier

<i>Matz Seifried</i>	8
----------------------------	---

Gullbryllup med gata - 50 år oppsøkende arbeid i Trondheim

<i>Vebjørn Stokke Brækken</i>	28
-------------------------------------	----

Tribute fra Ung Kultur

<i>Ane Marte Gjershaug, Julie Frigstad Ottesen, Kristin Drilen og Geir Mikael Reijners</i>	32
--	----

Ved veis ende - oppsummeringen av Veien til førerkortet

<i>Lars Dahl Eriksen</i>	34
--------------------------------	----

Oppsøkende psykolog - fra terapirom til byrom

<i>Ola Dyrdal</i>	37
-------------------------	----

Fra akademia til påvirkning

<i>Janelle Shari Weir</i>	40
---------------------------------	----

Fra fjern slektning til Uteseksjonens lillesøster

<i>Malene K. Simonsen og Devrim Haco Boyaci</i>	44
---	----

Om krig og håp. Hvordan vår bakgrunn former vårt arbeid

<i>Azra Halilovic og Bilal Imad El Sayed</i>	46
--	----

When Sweden coughs - does Norway catch a cold?

<i>Camilla Wright</i>	50
-----------------------------	----

Camilla Wright

*Avdelingsleder,
Uteseksjonen i Trondheim*

LEDEREN

Oppsøkende sosialt arbeid i Trondheim fylte 50 år i 2024 og jeg hadde 10-års jubileum som leder for Uteseksjonen i Trondheim. Kjennetegnene på en 50-åring er ofte at man har opparbeidet seg en erfaringsrikdom, som gir en følelse av både trygghet og visdom. Man har en evne til refleksjon og et ønske om å bruke den opparbeide kunnskapen litt klokere enn før. Det viktigste er kanskje at man har en større tro og selvtillit og ro enn tidligere som gjør at man velger sine kamper med omhu og ikke lar seg stresse så lett.. Dette i motsetning til 40-årene der man tenker at man skal rekke alt man ikke har rukket før, der man fortsatt tror at man er for ung til at noen lytter, at man konstant må slåss for en plass ved bordet. Dette gjaldt også for oss som tjeneste i 2023 som var preget av stress, kaotiske forhold og litt for mange krampe-trekninger. Derimot kunne 2024 oppleves som et år da vi falt til ro, slik det passer for en 50-åring.

Trondheim kommune gjennomgikk i 2024 også noen store endringer, da parlamentarisme med ny partipolitisk ledelse ble innført. Uteseksjonen som tjeneste og ansatte var nok spent på hva dette ville bety for oss med tanke på ledelse, prioriteringer og virkelighetsforståelse fra de "nye", men også om den uroen som ofte kommer med endring ville ha en praktisk betydning for ungdommene og unge voksne i målgruppen vår. Så langt har dette gått bra, og uavhengig av hvem som styrer eller styreform, så er det vår jobb å bistå målgruppen samt sikre god informasjon og kunnskapsdeling som skal bidra til gode beslutninger. Men vi er også avhengig av at opposisjonen følger med og opptrer som en vaktbikkje på vegne av innbyggerne i Trondheim. Uavhengig av hvor våre politikere er på fargeskalaen, så vil vi takke for at dere spør, har interesse og er lydhøre når vi presenterer eller setter søkelys på områder som vi jobber med og som ikke fungerer optimalt.

Denne utgaven av årsrapporten er for både 2023 og 2024, da verken tiden, da hverken mine eller de ansattes krefter eller pågangsmot, strakk til for å både planlegge jubileum og gi ut en årsrapport. De siste årene har vært innholdsrike, både for Uteseksjonen som tjeneste, men også for meg som leder. Det å balansere nærledelse med innlevering av en masteroppgave, utvikle tjenesten og satse på et mer systematisk samarbeid med de rundt har vært krevende. Det å finne en god vektning mellom å gjøre grunnoppgavene, samtidig med å finne nye og mer bærekraftige måter å nå jobben på, krever også sitt. Vi har flere eksterntfinansierte prosjekt som skal være et bidrag inn til målgruppa, og som skal møte de ulike behovene som vi ser at ungdommer i målgruppa har. Det å snakke opp og for de som vi møter, samtidig som vi gir sann og konkret informasjon om hva vi ser i ungdomsmiljøene til andre, er også noe vi ønsker skal være prioritert.

Uteseksjonen skal operere i mellomrommene, vi skal være et alternativ og det er gull at vi er annerledes enn mange andre. Det skal vi være stolte over, og vi skal dyrke egenarten uten at vi tror at vi er de eneste som forstår og kan. Men for å opprettholde denne posisjonen er det viktig at vi deler kunnskap og formidler vårt kunnskapsbaserte utgangspunkt. I dette fagfeltet, som hos mange andre, er vi avhengige av gode samarbeidsrelasjoner med andre. Det vi også erfarer er at samarbeid må vedlikeholdes, tilpasses og av og til endres for å ha en effekt. Det å holde øynene på målet, men anerkjenne at målene ikke alltid helliggjør midlene, er noe vi snakker en del om. 2023 og 2024 var også året der vårt felt ble hørt, og det ble iverksatt en nasjonal og regional satsing på oppsøkende arbeid. Vi er nevnt i flere veiledere, handlingsplaner og i alternative reformer. Hardt arbeid, standhaftighet og samarbeid på tvers av

byer, virker også oppover i systemene og det er mulig å bli hørt. Dette har også gitt mulighet til å prøve ut nye(gamle) måter å organisere arbeidet på ved å søke om eksternfinansierte prosjekt gjennom kommunale rusmidler som håndteres av statsforvalteren. I 2023 og 2024 har vi fått frem en utekontakt på Heimdal, vi har videreutviklet en foreldre- og pårørendecontact, samt styrket helsekompetansen med å ansette en oppsøkende psykolog. Vi har også fått fortsatt med å gi deltidssarbeid / sommerjobb gjennom Mestringskapital(Bufdir) og samarbeidet med ungdommene og skolene for å sikre at alle våre får en mulighet for et tilrettelagt skoleløp (USIT-Skole). Det er ikke alltid flust av ansatte som skjønner matematikk og naturfag, så vi takker Lektor Jonas for innblikk i et fagområde der verken ansatte eller ungdom føler naturlig mestring. Et annet tilbud som er tillagt uteseksjonen i Trondheim, i samarbeid med MO-senteret, er den lovpålagte oppgaven "rådgivende enhet for russaker". Selv om tilbudet kanskje ikke har fått stor oppslutning siden innføringen i juli 2023, har det likevel vært gitt noen tjenester. Det er usikkert om den lave pågangen skyldes at politiet har mistet noen av sine virkemidler, eller om det er en generell motvilje mot endring. Likevel ser vi muligheten til å gjøre tilbudet nyttig for dem som faktisk trenger det, selv om det ikke nødvendigvis var noe vi selv etterspurte.

Når det kommer til ungdommene våre så forteller de ofte om håp, men også om håpløshet. De anerkjenner at de har et ansvar for eget liv og for de som er yngre, men de utfordrer også systemene med å vise at vår verden ikke fungerer optimalt, og at det som skjer ikke er deres ansvar alene. Vi ser ungdommer som både forteller om mangel på innenforskap, og som bekrefter eget utenforskap med å gjøre handlinger som medførte at flere av våre havnet i fengsel. Ansatte i Uteseksjonen forteller om et tøffere ungdomsmiljø, der det er mer organisert kriminalitet, mer penger i omløp, og mer instrumentell vold. Likevel så er det slik at vi fortsatt er langt unna det som mediene refererer til som "svenske tilstander". Vi er god på forebygging, vi har gode tiltak og vi er flinke til å komme i posisjon til ungdommene som vi møter. All ære til flinke, rause og kompetente ansatte som aldri gir opp, og som ikke tror på at antall sjanser skal være begrenset. "Vi har trua - alltid", på at alle ungdommer uansett, har mulighet til å få et godt liv. Å gi dem anerkjennelse og tro på at deres stemmer er verdt å lytte til, og bistå med å

Tips: Skann koden i Spotify-appen for å få med deg den auditive dimensjonen i årsrapporten.

skape rom der de kan bli hørt. Dette har vi erfart gjennom vårt arbeid med innbyggernes modell og veien til førerkortet.

Ellers så er det en del endringer både i ansatte-stokken, i tilbud og nye samarbeidspartnere å samhandle med. I den forbindelse vil vi rette en stor takk til, og anerkjenne svart på hvitt at dere er savnet, selv om vi vet at dere vil øke kvaliteten i arbeidet der dere er nå.

Geir Mellingsæter og Chris Branem, det har vært en stor ære!

Vil også benytte anledningen til å hedre vår egen Even Ytterhus, SLT-koordinator gjennom 20 år, og som tok sjansen på å ansette meg i 2003. Nyt pensjonisttilværelsen, og husk at du har betydd enormt for både innbyggere, ansatte og faget kriminalitetsforebygging. Men som alltid, så er det slik at noen kommer og noen går, og vi ønsker også Janelle, Ola, Devrim, Tonje og Malene velkommen til oss, dere gjør dagene litt mer gøy, og hever hodene våre med å bringe inn nye perspektiver på arbeidet. Dere synker ikke, dere svømmer!

Å jobbe i uteseksjonen er stort sett givende og gøy, men av og til blir vi også minnet på alvoret i våre ungdommers situasjon. Selv når alt ligger til rette, og ungdommene tar ansvar for eget liv og gjør gode valg, kan det likevel gå galt. Derfor vil jeg dedikere denne årsrapporten til vår kjære Hanne. Du var viktig for oss og for enormt mange andre. Din styrke og ditt nærvær vil aldri bli glemt. En stor takk til foreldrene dine, som delte deg med oss og som med sin verdighet og styrke viser respekt for ditt minne. Minnegaven deres betyr mer enn ord kan uttrykke og vil komme andre til nytte.

Kvil dæ, Hanne – vi håper du har funnet ro nå.

Camilla

TIL MINNE OM KARIM

En god venn og kollega ble plutselig borte, og ingen av oss var forberedt på det tomrommet og savnet som ble så overveldende da vi forstod at den kaffen, eller det tilfeldige møtet i midtbyen, ikke ville skje igjen.

Du skulle pensjonere deg for å sikre at du hadde mange år til å leve livet sammen med dine nærmeste. Du skulle lese, reise og sove så lenge du ville. Du hadde planer om å nyte det som livet hadde å by på. Du skulle tenke på deg selv, og ikke minst ha en hverdag der ingen kunne bestemme over tiden din. Du var så stolt over dine døtre og din samboer og fortalte om alt de fikk til. Du snakket varmt om mamma, dine søsken, nieser og nevøer, og alle de menneskene du så på som venner.

Du delte bekymringer, dine opp- og nedturer, og bruddstykker av et langt og innholdsrikt liv. Takk for at du slapp oss inn og lot oss bli en del av livet ditt.

Du var først og fremst et medmenneske for enormt mange, med betydning og påvirkning langt utover det du selv kunne forstå. Du trodde på endring, men du var også overbevist om at endring ikke skjer av seg selv. Du var villig til å gå i "krigen" på vegne av de du møtte og var aldri redd for å heve stemmen mot de som hadde makt og posisjon. For ungdommene og deres familier representerte du først og fremst

trygghet og en grunnleggende respekt for dem som mennesker. De visste at du ville dem vel. For oss kolleger var du den som passet på, den som representerte kvalitet, og den som minnet oss på de perspektivene som det er så lett å glemme. Politisk engasjement var viktig for deg, men du snakket like ofte om det å ta et politisk ansvar. Du minnet oss på å puste med magen og anerkjenne at store lille Trondheim stort sett var bra.

Det er vanskelig å sette ord på alt det du var, men én ting er sikkert – du var noe helt for deg selv. En kunnskapsrik mann som kjente alle, og som alltid fant en måte å bygge bro mellom mennesker. Du kunne være et helvete å krangle med, men ingen kunne ta fra deg lidenskapen for mennesket og engasjementet og troen på at alle kunne bidra til en litt bedre verden.

Du var en livsnyter uten like – alltid til stede i øyeblikket, med et glimt i øyet. Komplimentene dine satt alltid løst, enten det handlet om en ny genser, en ny hårklipp, eller bare noe som fortjente å bli lagt merke til. Du gjorde dagen bedre for alle rundt deg, bare ved å være deg. Men du var også en som hadde dårlige dager, og som ikke var redd for å utfordre oss. Det dummeste noen kunne gjøre var å definere hvem du var uten å kjenne deg, og tro at de visste hvem du var og hva du stod for basert på hvordan du så ut.

ثلاثة لا يمكن إخفاؤها: الحب، والدخان، ورجل يركب الجمل.

*Det finnes tre ting som ikke kan skjules:
Kjærlighet, røyk og en mann som rir på en kamel.*

- arabisk ordtak

Du var preget av en unik miks av kulturer og erfaringer. Med røtter i Marokko bar du med deg en varme og gjestfrihet som satte sitt preg på alt du gjorde. Du hadde et tydelig blikk for skjønnhet, en sterk verdsettelse av familie og fellesskap.

Dine mange år i Frankrike gjorde deg til en ekte livsnyter og estetiker. Du visste hvordan man skulle nyte gode måltider, et glass vin, og de små, men viktige øyeblikkene i hverdagen. Franskmennenes sans for stil og eleganse bar du med deg, alltid velkledd og med en selvsikker holdning som gjorde deg til et naturlig midtpunkt i ethvert rom. Du var språkmektig, og din evne til å uttrykke deg – ofte med en snert av humor – skapte både latter og beundring.

Da livet førte deg til Norge, lærte du raskt å tilpasse deg, men uten å miste ditt særpreg. Du var en brobygger mellom kulturer, alltid med evnen til å se det beste i folk uansett bakgrunn. Du kunne krangle som bare det, men det var alltid med et glimt i øyet, og du var like rask med å gi ros som med å uttrykke din mening. Din observante natur gjorde at du la merke til de små tingene som andre ofte overså.

Du bar med deg historier fra et langt og innholdsrikt liv, og dine erfaringer ga deg en klokskap som gjorde at folk lyttet når du snakket. Du var en livselsker, alltid på jakt etter de gode øyeblikkene,

og en person som spredte glede og varme hvor enn du gikk.

Kort sagt, du var en mann som ikke bare levde i tre ulike kulturer, men som tok det beste fra hver av dem og gjorde det til ditt eget – en sjelden, verdsatt og minneverdig personlighet. Uteseksjonen har mistet en del av sitt DNA og kan aldri bli det samme.

Abdelkrim, Karim, bror, onkel, Baba – kongen av Arabia – alt det var du for oss.

Du vil bli dypt savnet, men minnene om deg vil leve videre i oss alle. Takk for alt du ga, og for alt du var for så mange.

Camilla og resten av gjengen
i Uteseksjonen i Trondheim.

*Hør Karims varme røst
lese arabisk*

HVA TALLENE SIER...

Matz Seifried
Fagutvikler

Denne rapporten tar utgangspunkt i tallene for 2024. Siden det ikke ble noe av årsrapporten i 2023 i dette formatet, kommer vi i år i større grad enn tidligere til å se tilbake i enda et år, altså 2023. Der det er meningsfullt, vil vi også bruke tallene fra årsrapporten 2022 som referanse.

Hva tallene viser - og deres begrensninger

Tallene oppgitt i dette kapittel viser den delen av arbeidet vårt som a) lar seg kvantifisere og b) som faktisk ble registrert i løpet av rapportperioden. Ungdommenes alder i denne rapporten er oppgitt ved utgangen av respektive 2023 og 2024, slik det også var tilfelle i tidligere årsrapporter. Dette skyldes måten registreringsverktøyet vårt fungerer på. Med andre ord er ungdommene i snitt noe yngre enn oppgitt i rapporten.

Hvert år prøver vi å registrere arbeidet så tett opp til realiteten som mulig. Rammebetingelsene i 2024 har sørget for et uvanlig høyt arbeidspress for mange ansatte, noe som trolig har ført til en større underrapportering av oppfølgingsarbeidet enn hva som kan anses som vanlig for oss.

Den største begrensningen som ligger i kapittelets tall, er tallenes manglende evne til å si noe om kvaliteten i arbeidet som ble levert til våre brukere. Tallene sier en del om hva vi har gjort, og hvem vi har møtt, men gir dessverre ikke svar på hvordan vi har gjort jobben vår.

Innvirkninger på tallmaterialet for 2023 og 2024

I 2023 kunne vi registrere økt korttidssykefravær i 2023. En ansatt var deler av året i foreldrepermisjon, en ansatt byttet arbeidsplass og tredje kollega ble pensjonist. Et overforbruk i Barne- og familietjenesten og påfølgende krav om sparing påvirket handlingsrommet vårt. Overgangen til et nytt fagsystem innenfor barnevernsarbeidet krevde tilpasning av de ansatte. I tillegg begynte vi å registrere økt problematikk i saker på individnivå og i noen ungdomsmiljøer i Trondheim.

I 2024 opplevde Uteseksjonen uvanlig store endringer i personalet. Langtidssykefraværet i avdelingen var høy i en periode. En ansatt byttet arbeidsgiver, en annen ansatt var ute i foreldrepermisjon, to nye ansatte startet på høsten, samt at en hel stilling fordelt på to ansatte gikk over i en prosjektstilling i KORUS Midt for å fremme oppsøkende sosialt arbeid i Midt-Norge. 2024 ble videre et spesielt år

Noen highlights and 'lowlights' fra tallmaterialet

- En ny topp i antall henvendelser
- Ungdommene i tallmateriale har blitt yngre på alle områder
- Aldri har vi registrert flere oppfølgingstimer
- Arbeidet i 2 familier sto for over 15 % av alle oppfølgingstimer
- Ungdom i Mestringskapital har jobbet 8060 timer
- Flere av våre brukere må følges opp i fengsel
- Bortfall fra Lade Motor Racing er et stort innhøgg i gruppearbeidet

da gruppetilbudet vårt, Lade Motor Racing, ble tatt over av Kulturenheten. Dessuten var det på tide å åpne opp for et nytt kull i Guttegruppa, som betydde et opphold før oppstart av den nye gruppa. Trenden om økt intensitet i sakene fortsatte i 2024. Eksempelvis gikk 15 % av all oppfølging til to familier, samt at vi registrerte en økning av ungdommer som måtte følges opp i fengsel. Sørsida av Trondheim har fått sin egen utekontakt: Uteskontakten på Heimdal. I forbindelse med 50-årsfeiringen av oppsøkende arbeid i Trondheim fikk Uteseksjonen være medarrangør av Norges største konferanse for oppsøkende arbeid i september 2024.

Hvor mye og på hvilke måter endringene og hendelsene har påvirket både arbeidet opp mot ungdommene og deres familier - samt kapasiteten til å registrere arbeidet i etterkant - er vanskelig å være skråsikker på. Likevel mener vi at det er viktig å ha med dette som bakteppe når rapportperiodens tall skal tolkes og sammenlignes.

Henvendelser til Uteseksjonen har økt

Over tid har vi registrert en tydelig økning av henvendelser til Uteseksjonen. Allerede i 2022 kunne vi se en oppgang fra året før på om lag 120 henvendelser til 482 totalt. I 2023 økte tallet til 602 henvendelser. I 2024 har henvendelser nådd en ny topp 656 registreringer.

Hvorfor følge denne utviklingen? Håndteringen og oppfølgingen av henvendelser tar tid. Følgelig er

det nyttig å ha oversikt over tidsbruken knyttet til henvendelser (2023 = 391 timer brukt; 2024 = 420 timer brukt). Utover tidsbruken er det interessant å se hvordan innholdet i henvendelsene er sammensatt. I 2024 kan 429 henvendelser direkte relateres til arbeid rettet mot ungdom og deres familier (65 %). 86 av henvendelsene i 2024 (13 %) dreide seg om invitasjoner til undervisning, kursing eller foredrag, om hospitering i Uteseksjonen eller et ønske om å intervju ansatte eller ungdommer i målgruppen ifm. studentoppgaver, forskningsprosjekt eller i brukervedvirkningsøymed. Mestringskapital, *deltidsjobbtilbudet* for ungdom i Uteseksjonen, var med 53 (8 %) av henvendelsene, et av de størst voksende enkelkategoriene i 2024.

Våre tre pilarer i 2023 og 2024

Våre tre pilarer - oppsøkende sosialt arbeid, individuell oppfølging, sosialpedagogisk gruppearbeid - konkurrerer med hverandre og skaper synergieffekter år etter år. Om balansen mellom våre tre pilarer kan man generelt si at den vil være noe dynamisk fra år til år. Forskyvninger oppstår alt ettersom skoen trykker mest hos målgruppen. Hvordan andre aktører som barneverntjenester, politisk ledelse i kommunen og andre etater ønsker å benytte seg av våre tjenester, kan også påvirke balansen. En siste faktor er våre faglige prioriteringer for ressursbruken.

Når det gjelder oppsøkende sosialt arbeid, har året 2023 har vært et rekordår med tanke på antall timer på gata. 2024 viser seg til å være nesten på samme nivå. Oppfølgingsarbeidet i

2024 når nesten opp til rekordåret 2022, selv om vi mistenker en signifikant underrapportering for 2024. Oppfølgingstallene i 2023 var noe lavere enn våre to beste år i historien, men også 2023 kan beskrives som et godt år sammenlignet med tidligere.

Den største endringen blant våre tre pilarer ser vi hos det sosialpedagogiske gruppearbeidet vårt. Etter et toppår i 2022, gikk omfanget i 2023 noe nedover. I 2024 falt tallene til et nytt bunnivå. Årsaken til den rapide nedgangen i 2024 var på ingen måte uventet. Nedgangen skyldes overføringen av det tidsintensive motorsporttilbudet Lade Motor Racing, som ble overlatt trygge hender hos Kulturavdelingen i kommunen. Med motorsporttilbudet fulgte også vår kollega Geir Mellingsæter med, som har vært en motorsportslig baute og kulturbærer for tilbudet i mange år. En siste faktor som førte til en midlertidig nedgang av gruppearbeidet var et planlagt generasjonsskifte i guttegruppa *Hvem, Hva, Mann* som innebar noe nedetid av gruppa i 2024.

I figur 1 blir den tydelige forskyvningen til oppsøkende arbeid og individuell oppfølging i 2024 synlig, mens vektingen var mer jevnt fordelt over alle tre pilarer i 2023. For 2025 forventer vi

oss igjen en høyere relative andel av gruppearbeidet i Uteseksjonen, dog ikke i samme grad som i 2023 og tidligere.

Oppsøkende sosialt arbeid i 2024

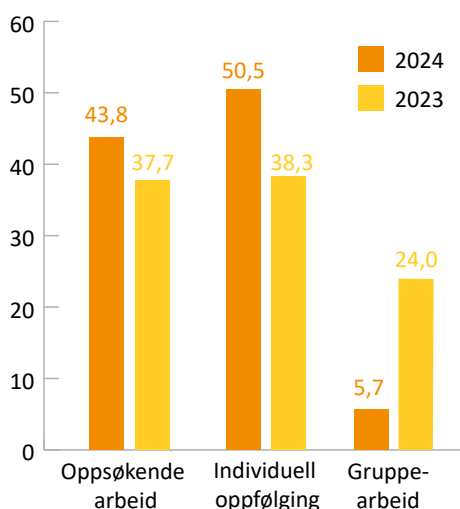
Oppsøkende arbeid i 2024 var spesielt på tre måter. For det første hadde oppsøkende arbeid som metode 50-årsjubileum i Trondheim kommune. For det andre ble oppsøkende arbeid for første gang satt på dagsorden gjennom et statsbudsjett¹. For det tredje hadde Kulturavdelingen og Uteseksjonen jobbet med en videreutvikling av *Ute for ungdom på Sørsida* som i 2024 resulterte i en styrking med to 100%-stillinger for teamet og i transformasjonen til *Utekontakten på Heimdal*. En enda mer robust oppsøkende tjeneste på Sørsida kom ikke bare ungdomsbefolkningen i den delen av byen til gode. Dette skapte også nye handlingsrom for Uteseksjonen, som vi vil komme til senere.

Uteseksjonens oppsøkende innsats er byomfattende med hovedfokus på Midtbyen og tilgrensende områder. Buran-området og enkelte kjøpesentre har vi hatt ekstra fokus på i de senere år. Ila og Ilsvika har vært et ytterlig område der vi har tilbrakt en del oppsøkende økter i 2023 og 2024. I den lyse delen av året trekker vi også lenger ut mot vannene i By- og Estenstadmarka og i fjærene langs fjorden. Vi drar dit ungdommene samles på ettermiddager, kvelder og i helgene året rundt.

Det eksisterer et paradoks i arbeidshverdagen vår. Vi oppsøkere opplever ofte at vi er mest til nytte, når en vakt har bestått av mange, gjerne uforutsette småkrisiske hendelser. Samtidig er vi klar over at denne følelsen er bygd på andres utfordringer og lidelser. På den andre siden er vi redde for den neste gørrkjedelige vakta, vel vitende om at det egentlig er slik vi ønsker å ha det i byen vår - stille og rolig - med flest mulige tilfredse innbyggere. Uansett vakt, er det masse å observere. Dette er noen av våre observasjoner fra 2023 og 2024:

Ungdom i det offentlige rom er ikke noe nytt fenomen. At 15- og 16-åringer trekker mot sentrum eller tilbringer sin ustrukturerte fritid i bydelene sine, er et vanlig syn. I den senere tiden

Figur 1: Arbeidstimer prosentvis fordelt på arbeidsområder

¹ Meld. St. 1 (2023–2024). Nasjonalbudsjettet 2024. Finansdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-1-20232024/id2998356/?ch=1>

virker det imidlertid som om vi i voksende grad kan snakke om barn i det offentlige rom - uten deres foresatte. Med barn mener vi her den røfflige aldersgruppen mellom 10 og 13 år. Vi ser dem gående i små klynger med handleposer fra klesbutikker, sittende på caffés og 'tehus' med ungdomspreg, gjerne hypet via SOME. Ikke veldig ofte, men likevel i blant, så ser vi også enkelte barn som virker til å gå litt desorientert fra sted til sted, med mobilen i hånden eller ved øret. Slike observasjoner gjør vi nok hovedsakelig innen butikkene i Midtbyen stenger. På kjøpesentrene med lengre åpningstid, kan det trekke litt utover kvelden. Om dette er et post-korona fenomen, eller tidenes gang der Snapmap og GPS-wearables gir både barn og foresatte følelsen av trygghet og oversikt, er vanskelig å si. Det er derimot ikke så vanskelig å se barn i det offentlige rom uten omsorgsgiver lenger - om man profesjonelt sett er opptatt av barn og unge, så klart.

Ungdommenes mobilitet har ikke endret seg stort i 2023 og 2024. Ungdommene er mobile enten de bruker buss, el-sparkesykler eller går til fots. Ungdommer forflytter seg raskt når de hører om fester eller konflikter i ungdomsmiljøene. Dette begrenses ikke til kommunegrensene. For fremtiden vil nok oppsøkende tjenester i regionen mellom Stjørdal, Melhus og Orkland tenke og trolig samarbeide mer interkommunalt enn tidligere. Forresten er vi litt usikre på hvor mye ungdommer virkelig går i dag. Det har det nok blitt en god del mindre av. Det virker som om man heller er nummer to eller tre på en sparkesykkel eller prøver å ordne seg skyss med en kompis, enn å gå. Til nød tar man bussen. Hva som begynte som et ordspill og en spøk, utviklet seg etter hvert til en greie en gang i overgangen 2023/2024 - *bussopsøkende*.

Bussopsøkende er ingen fintunet variant av oppsøkende arbeid i dag, men... intensjonen var å kunne følge litt med på ungdommenes mobilitet, for å finne nye plasser der ungdommer samles og ikke minst fordi det i en periode ble rapportert en del fysiske konflikter som startet i AtB sine busser. I en kortere periode testet vi derfor bussopsøkende i Uteseksjonen. Den faglige konklusjonen ble nok at det ikke blir fast turnus på Linje 2 i nærmeste fremtid, da tilnærmingen absolutt har sine begrensinger. Det er rett og slett ikke så lett å komme i kontakt med ungdom eller føre fortrolige

samtaler på en buss. Samtidig har bussen absolutt sin plass for oppsøkere i byen. Man er tross alt der hvor ungdommene er, og det er lettere å observere omgivelsene enn når man kjører bil.

Ikke alt var bedre før - nettene til 1. og 17 mai. Nå skal vi ikke banne i kirka, men kort oppsummert fra 2023 og 2024 har disse nettene blitt betydelig rolige. Vi er litt usikre på hva denne endringen skyldes eller om det bare var et par år med unntak, men det kan virke som om vår hypotese fra 2022 om at pandemien har sørget for et brudd i festtradisjonen kanskje ikke var så feil. Beredskapen fra kommunalt hold har i 2024 i alle fall blitt redusert betraktelig sammenlignet med tidligere. Noe er likevel som før. Skoleavslutninger til avgangselever fra ungdomsskolene ble som før feiret på kjente steder i markaområdene i kommunen, samt ved fjærer langs Trondheimsfjorden. Her kunne vi bevitne mye frisk ungdom som stort sett hadde det veldig greit.

Bringing knives to fist fights - virker dessverre til å ha blitt en devise for flere ungdommer også her i Trondheim. Flere tragiske hendelser har stått i avisa i 2024. I tillegg har flere 'nestenulykker' kommet oss for øret fra ungdommer selv. Hos noen ungdommer er voldskapitalen nokså høy. Inntrykket vårt er enn så lenge at voldshandlinger stort sett skjer innenfor visse miljø og sjeldent er en direkte trussel for den alminnelige innbyggeren i Trondheim.

For ordens skyld må nok det 'svenske' året 2023 og de omtalte 'svenske tilstander' i denne perioden nevnes. Heller ikke Trondheim ble uberørt av maktkampene og kriminell virksomhet fra *söta bror*. PTV for 2024 indikerer også at alle landsdeler i Norge i ulik grad er utsatt for denne trusselen².

² <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/politiets-trusselvurdering-ptv/politiets-trusselvurdering-2024.pdf>

Nøkkeltall for oppsøkende arbeid i 2024 (2023)

For 2024 registrerte vi totalt 452 oppsøkende økter. Dette utgjorde 2706 registrerte arbeidstimer på bena - ikke langt unna toppåret i 2023. At årene 2023 og 2024 topper statistikken når det gjelder tilstedeværelse i det offentlige rom og tilgjengelighet for ungdommer og unge voksne, er ingen overraskelse. Uteseksjonen har vokst sakte, men sikkert siden 2014. Den økte tilgjengeligheten er beviset på at Trondheim kommunes satsing på oppsøkende sosialt arbeid, ikke bare er i tråd med nyere nasjonale anbefalinger, men at satsingen også har reell effekt på tjenesteproduksjonen.

eksempel i forholdsvis nylig utbygde bydeler som Lilleby eller rundt nyere skoler. Dette for å kunne avdekke nye steder der ungdom oppholder seg og der voksentetthet med fordel burde økes. Denne typen fremgangsmåte genererer ikke høye treffkvoter, men er med på å øke nedslagsfeltet av oppsøkende virksomhet i Trondheim samlet sett - og dermed kommunens evne til å tilby forebyggende tjenester og en losfunksjon for ungdom tidlig - der ungdommene kanskje er.

Det er lett å la seg lede av enkelte markører som ungdomstreff, med fare for at helheten og kvaliteten kommer i annen rekke. Registreringskåthet

Tabell 1: Nøkkeltall for oppsøkende arbeid 2024 (2023)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Oppsøkende timer	2706	2777	2036	1764	1525	1515
Oppsøkende økter	452	516	363	350	336	291
Ungdomstreff	1929	2802	2657	2385	2491	2539

I 2024 foregikk 55 økter på hverdager før kl. 15.00 i Trondheims gater, kjøpesentre og videregående skoler. 291 økter foregikk på ettermiddagene mellom kl. 15.30 og kl. 22.30 (mandag til torsdag). 106 økter ble gått på helg (fredag kveld og lørdag kveld/natt) eller på større arrangementer.

Antall ungdomstreff i 2023 har med 2802 registreringer vært høyere enn de fire foregående år. Det har helt klart en sammenheng med økning av antall timer på gata. I 2024 gikk antallet registrerte treff tydelig ned på tross av et høyt nivå i antall oppsøkende timer. Man kan selvfølgelig spekulere på om dette til dels kan skyldes en endret atferd hos ungdommen i 2024 - f.eks. økt skjermtid er lik mer tid i sofaen. Vi har ingen evidens på det og derfor velger vi heller ikke å gå for denne tolkningen.

Det vi derimot vet er at vi i 2024 har hatt en robust oppsøkende tjeneste med Utekontakten på Heimdal som har dekket et stort og ungdomsrikt område av Trondheim, likeså på Østbyen med *Ute for ungdom* som ofte dekket den delen av Trondheim. I 2024 har Uteseksjonen derfor hatt bedre muligheter enn noensinne til å oppsøke ungdom utenfor de vanlige møteplassene og sentrene - for

kan bli en dyd der flertallet rykker i fokus, og de som trenger våre tjenester mest, kan bli oversett. Følgelig ser vi ikke så mørkt på et år med færre treff. Vi skal tross alt være en tjeneste for de få.

Hvem vi traff på oppsøkende i 2024 (2023)

Før vi dykker dypere inn i tallmateriale, er vi nødt til å forklare litt. Kategorien 'ungdomstreff' er sammensatt av to subgrupper: Unike og anonyme brukere. Unike brukere er ungdommer som er registrert i fagsystemet vårt, basert på samtykke eller annet behandlingsgrunnlag. Disse har vi detaljert informasjon om, og vi kan registrere aktivitet mer nøyaktig. Den andre gruppen, anonyme brukere, består av ungdommer vi har observert, møtt en eller flere ganger, men som per dags dato ikke er registrert i fagsystemet. Muligheten for å registrere aktivitet om anonyme brukere er mer begrenset. Blant annet bruker vi derfor aldersgrupper i mangel av konkrete fødselsdatoer. I første del av statistikken over den oppsøkende innsatsen skal vi se på begge grupper samlet. Senere skal vi se mer på våre unike brukere. Tabell 2 illustrerer hvordan treff på gata er satt sammen.

Tabell 2: Ungdomstreff på oppsøkende i 2024

Aldersgruppe	Treff unike brukere		Anonyme ungdomstreff		Samlede treff 2024	Samlede treff 2023	Samlede treff 2022	Samlede treff 2021	Samlede treff 2020
	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter					
< 13 år	0	0	0	1	1	19	22	24	9
13 - 15 år	133	13	406	311	863	1215	1016	1034	778
16 - 17 år	144	39	376	99	658	628	1197	975	1088
18 - 25 år	199	47	126	8	380	949	415	346	537
> 25 år	0	0	1	1	2	6	17	8	33
Uten alder	0	0	3	6	9	2	0	0	46
Totalt	476	99	912	426	1913	2818	2667	2387	2491

Endringer i ungdomstreff

Med 2818 ungdomstreff har året 2023 vært det tredje beste året siden oppstarten av Uteseksjonen i 2014. I 2024 ligger det samlede antall ungdomstreff for unike og anonyme brukere lavere på totalt 1913 treff. Som tidligere nevnt i rapporten antar vi at nedgangen blant annet skyldes våre strategiske og faglige valg i 2024 om å oppsøke tidligere mindre frekventerte områder for å kartlegge om ungdom oppholder seg der. Slike kartlegginger krever tilstedeværelse over tid og tar ikke sikte på å registrere flest mulig treff. Rapporten har også vært innom ungdommenes endringer mot økt bruk av motoriserte fremkomstmidler, fremfor å bruke bena. At det er vanskeligere å oppnå kontakt med ungdommer som suser forbi oppsøkeren på en el-sparkesykkel, er selvfølgelig.

Endringer i ungdommenes fritidsvaner har nok også innvirkning på våre tall over ungdomstreff. Gruppen av De mest hjemmeorienterte ungdommene har ifølge Ungdata-tallene økt tydelig i en tiårsperiode og danner den nest største gruppen i studiens fritidsprofiler. De som oftest er med venner og De mest risikoorienterte oppgir i tillegg en tydelig over gjennomsnittlig bruk av sosiale medier. De mest hjemmeorienterte viser også en stor overvekt av lav sosioøkonomisk status (Bakken et al., 2024)³. De i studien skisserte endringer og beskrivelser av fritidsprofiler passer til våre observasjoner over tid. Ungdom møtes på andre måter enn før. Deler av ungdomspopulasjonene er yngre og mer å se i det offentlige rom. Andre foretrekker å være hjemme. Hvor stor påvirkning endringene har på tallmaterialet vårt, er vanskelig å si. Endringene er med på å forklare noe av nedgangen, mener vi.

De yngste danner den største gruppen i 2023 og 2024 blant våre ungdomstreff, samlet sett. Dette har vi ikke sett så tydelig før. Blant våre unike brukere traff vi fortsatt flest i den eldste gruppen i 2024. Motsatt er det med de *anonyme* ungdommene som ikke er registrert i fagverktøyet vårt fra før. NOVA-rapporten viser også til at *De som oftest er med venner* har blitt yngre i årene 2022 til 2024 og er "sjeldnere hjemme om kveldene enn det som er vanlig blant ungdom generelt" (Bakken et al., 2024, s. 56).

Bekymringsverdig? I årsrapporten for 2022 stilte vi oss spørsmålet om det var grunn til generell bekymring for at svært unge ungdommer gjør seg bemerket i det offentlige rom. I denne rapporten kan vi vise til at antallet i det yngste alderssegmentet har økt relativt sett. Vi synes ikke at det å være ung i det offentlige rom bør stemples som negativt eller bekymringsfullt per se. Vi ønsker oss et mangfoldig, livlig bybilde. Samtidig har vi tidligere i denne rapporten undret oss over om 10- til 13-åringer kanskje fortsatt har godt av tett voksenkontakt utenfor egen bydel og på kveldstid. Videre kan det være nyttig å ha i bakhodet at andelen av *De mest risikoorienterte* øker fra 4 % blant 8.-trinns elever til 23 % blant elever i 10. klasse (Bakken et al., 2024, s.60). Nysgjerrighet og grensetesting er en naturlig og nødvendig del av ungdomstiden. Det er derfor viktig at kommunale tjenester er tilgjengelig for ungdommene i det offentlige rom, når de velger å oppholde seg der - i tillegg til innsatsen til deres foresatte eller i mangel av det.

³ Bakken, A., Abildsnes, M., & Sletten, M. A. (2024). Fritidsprofiler blant ungdom. Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid (NOVA-Rapport 12/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3164514>

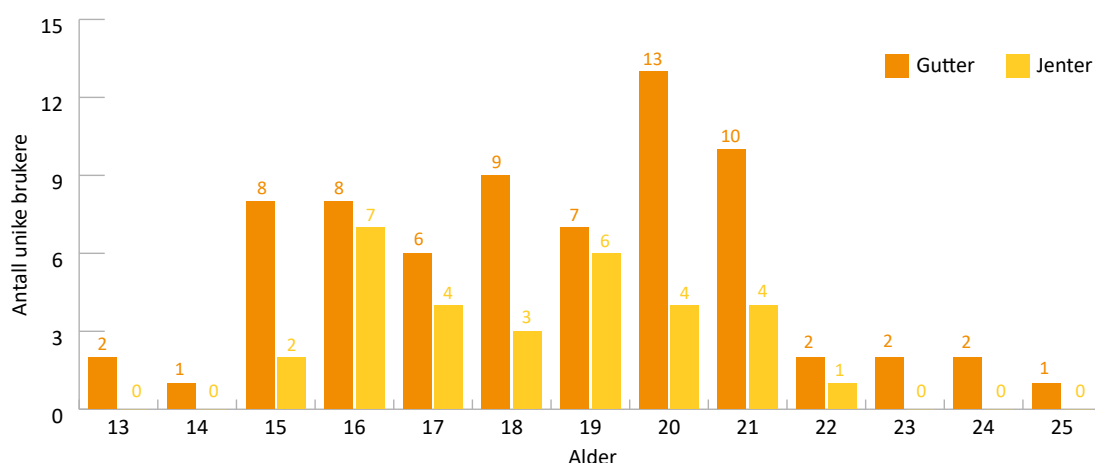
Unike Brukere truffet på gata i 2024

Til sammen utgjør 102 ungdommer gruppen av unike brukere vi har møtt på gata i 2024 (figur 2), sammenlignet med 115 i 2023. Tallene for både 2024 og 2023 ligger tydelig over de fra 2021 (n=87) og 2022 (n=78). Kjønnsmessig fordelte de unike brukerne seg i 2024 som følgende: 71 gutter og 31 jenter (69,6 % og 30,4 %). Relativt sett er kjønnsforholdet i 2024 lik det i 2023.

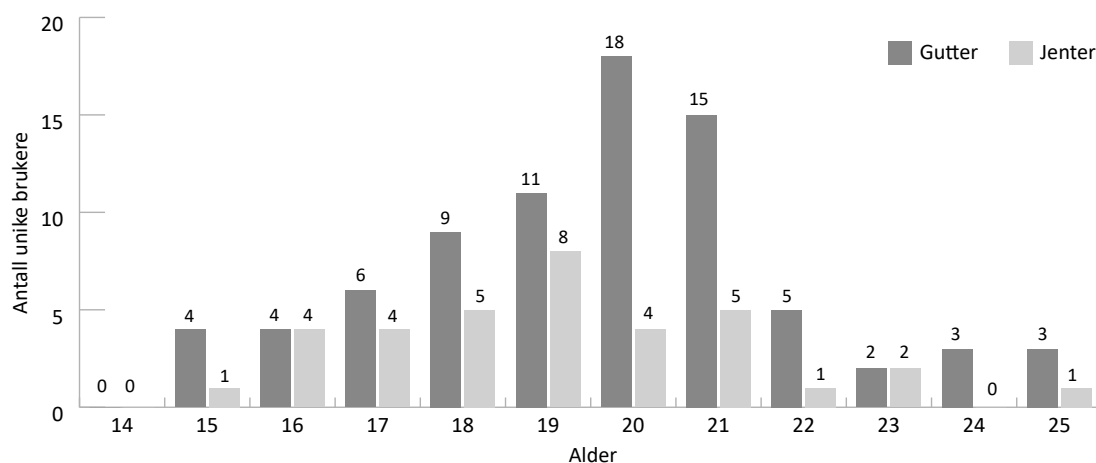
I 2024 var jentene i snitt 18,2 år gamle og guttene 18,6 år. Snittalderen for begge kjønn i 2024 (18,5 år) har gått et helt år ned fra 2023 (19,5 år). Fordelingen per bydel er slik: Heimdal (11), Lerkendal (19), Midtbyen (10), Østbyen (29), utenbys og uten fast bopel (2).

I et scenario "K" der man sammenligner to år der gruppa er identisk, vil hele gruppa flytte seg samlet til høyre - alle blir ett år eldre. Sammenligner vi derimot aldersfordeling i 2024 med 2023 (figur 3 og 4), ser vi helt klart en forskyvning mot venstre, altså det motsatte av det som skjer i scenario "K". Året 2024 fikk altså godt påfyll av det yngste segmentet. Uttrykt i tall har antallet av unike brukere under 18 år steget fra 23 ungdommer i 2023 til 38 ungdommer i 2024. Dette på tross av at totaltallet i 2024 har sunket til året før.

Figur 3: Unike brukere på oppsøkende i 2024 etter alder og kjønn

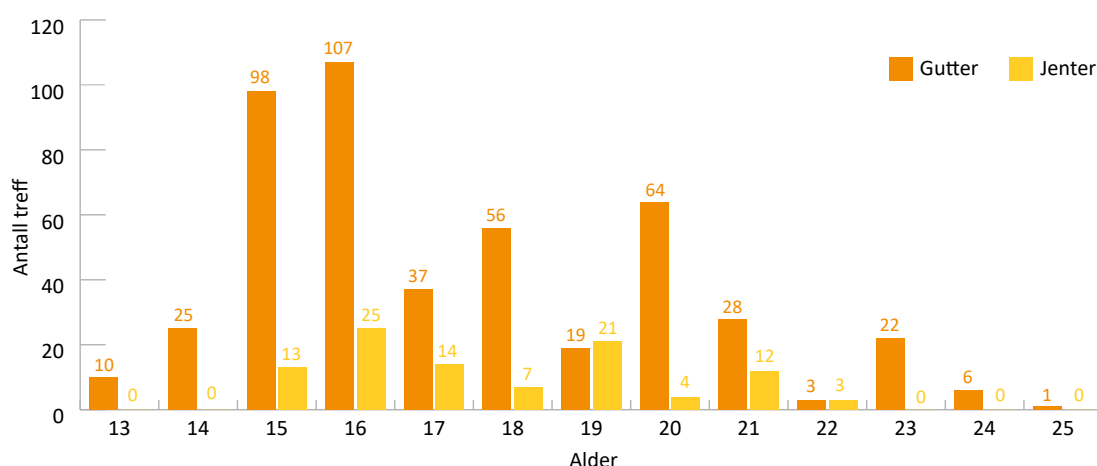
Figur 4: Unike brukere på oppsøkende i 2023 etter alder og kjønn

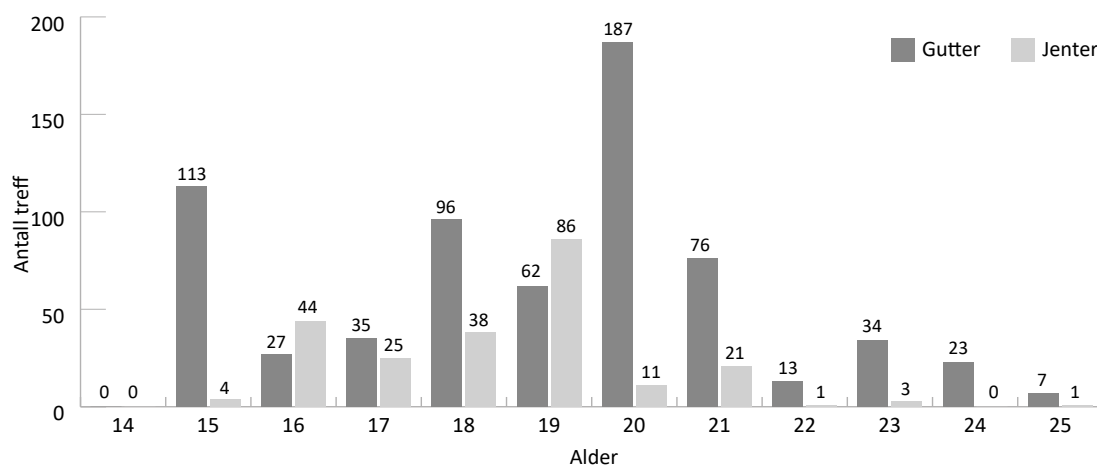
Våre unike brukere ble registrert 575 ganger på oppsøkende. Guttene sto for 82,7% av alle unike treff, jentene for 17,2 %. Gutteandelen økte i 2024 med 8,5 % til året før. Godt over halvparten av ungdommene har vi møtt tre eller flere ganger. 17 av ungdommene har vi møtt ti eller flere ganger. Disse sto for 54,6 % av alle treff blant unike brukere. De fem ungdommene med flest treff utgjorde 26 % av alle treffene. En ungdom traff vi hele 49 ganger, eller på hver ellefte oppsøkende økt i 2024. Denne ungdommen sto for ca. halvparten av alle treff i sin alderskategori og kjønn.

I tråd med økningen av yngre ungdommer på oppsøkende, registrerte vi flere treff i de yngste aldersgruppene i 2024. Figur 5 fra 2024 viser forskyvning til venstre sammenlignet med figur 6 i 2023. I 2024 registrerte vi 329 treff av unike brukere under 18 år - en tallmessig økning av 81 treff. Dette tilsvarer en relativ økning på 27,3 prosent fra året før.

Figur 5: Antall treff unike brukere i 2024 etter alder og kjønn

Figur 6: Antall treff unike brukere i 2023 etter alder og kjønn

Hvor lenge har vi egentlig kontakt med våre

brukere? I år har vi for første gang sett hvor lenge vi har kontakt med våre unike brukere på gata før de faller ut av årsstatistikken. I figur 7 ser vi årene 2024 og 2023. Søylene viser antall unike brukere truffet i de respektive årene og i hvilket år ungdommene for første gang har gitt samtykke til registrering i fagsystemet vårt.

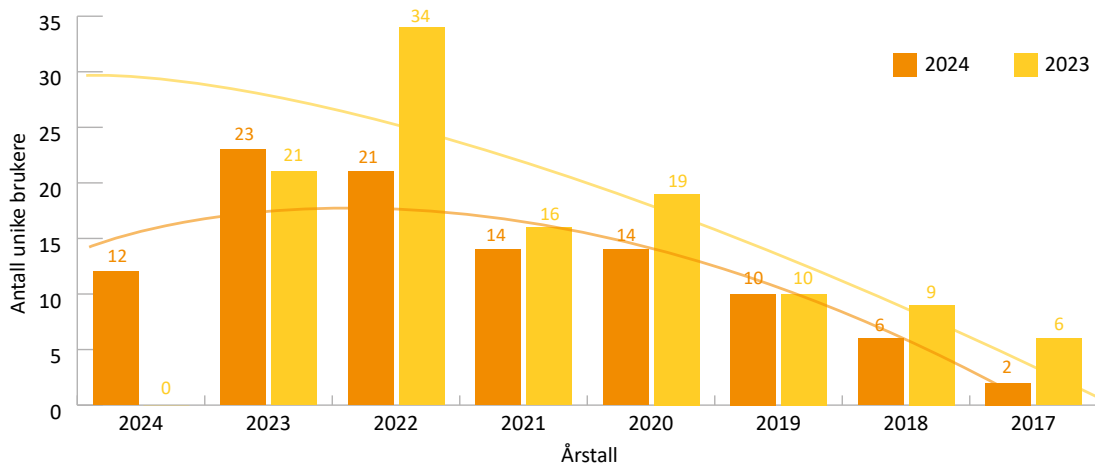
Det virker lite meningsfullt å overfortolke disse tallene, da de generelt sett er små. Faktumet at vi bokstavelig talt går igjen i ungdommens liv over rimelig mange år, sammenlignet med kortvarige behandlingsforløp, blir likevel synlig. Slik ønsker vi det - å kunne bety kontinuitet for ungdommene, om de ønsker det.

Noen ungdommer følger vi lenger enn andre - eller kanskje følger de oss? Når vi ser på søylen fra 2017 og år 2023, har vi registrert treff med seks brukere - fortsatt ca seks år etterpå. Det er ti prosent av alle registrerte brukere i 2017. Det skal sies at vi ikke møtte fem av brukerne mer enn to ganger dette året, men en av dem har vi møtt 19 ganger i 2023 - og fortsatt sju ganger i 2024 rundt omkring i Trondheim.

Ser vi tendenser?

En del tendenser er allerede diskutert tidligere. Noe vi ikke ser så mye til enda - men vi aner at det vil komme - er senvirkningene hos de unge flyktningene fra Ukraina og deres familier. Om og når vi vil se disse mer i gatebilde er ikke sikkert, men det er antydninger at den delen av flyktningene som har ankommet Norge etter den første bølgen, trolig har med seg et annet sett av ressurser og opplevelser fra krigen enn den første bølgen.

Figur 7: Registreringsår av unike brukere truffet i 2024 og 2023

Oppfølgingsarbeid i 2024

Oppfølgingsarbeid kan grovt sett deles inn i gruppebasert eller individuell oppfølging. Individuell oppfølging kan igjen deles i oppfølging basert på vedtak i barnevernet og oppfølging uten vedtak (lavterskeloppfølging). Det er viktig å merke at denne inndelingen ikke definerer omfang eller intensitet av oppfølging.

Basert på oppfølgingsarbeidet i 2024 aner vi noen endringer. I flere familier øker kompleksiteten og alvorlighetsgraden av utfordringer de står overfor. Noen få familier har vi i tillegg til andre deler av hjelpeapparatet brukt enormt mange ressurser på. Dessverre ser vi en økende alvorlighetsgrad av lovbrudd som noen av våre brukere er involvert i og som resulterte i fengselsstraff.

Et inntrykk som hører mer i det subjektive hjørnet, handler om tillit til hjelpeapparatet hos noen ungdommer og deres familier. Det tar gjerne lengre tid for å få etablert en tilstrekkelig relasjon og tillit som kreves for et fruktbart samarbeid, samt at tilliten er mer skjør underveis i samarbeidet enn tidligere. Økt kompleksitet og alvorlighetsgrad i saker kan være en medvirkende faktor for inntrykket vi har fått.

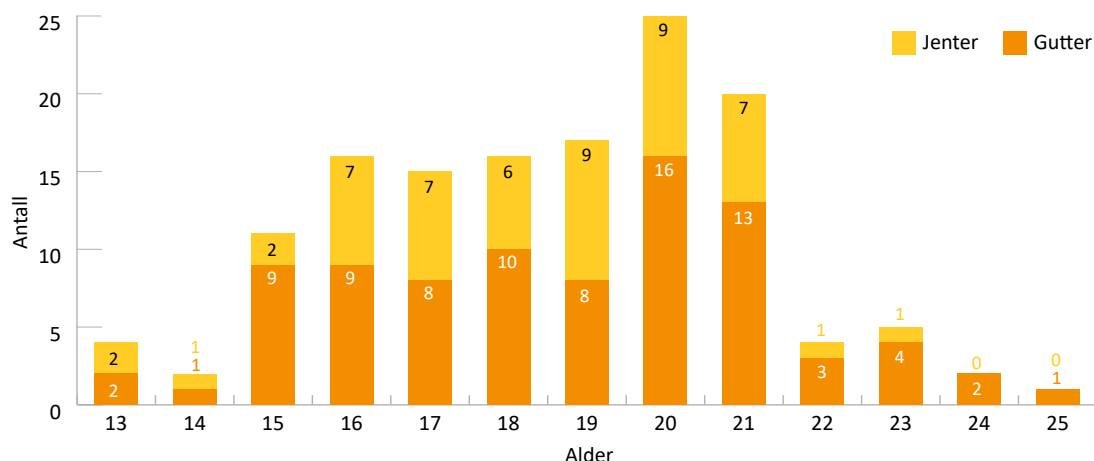
Lavterskeloppfølging

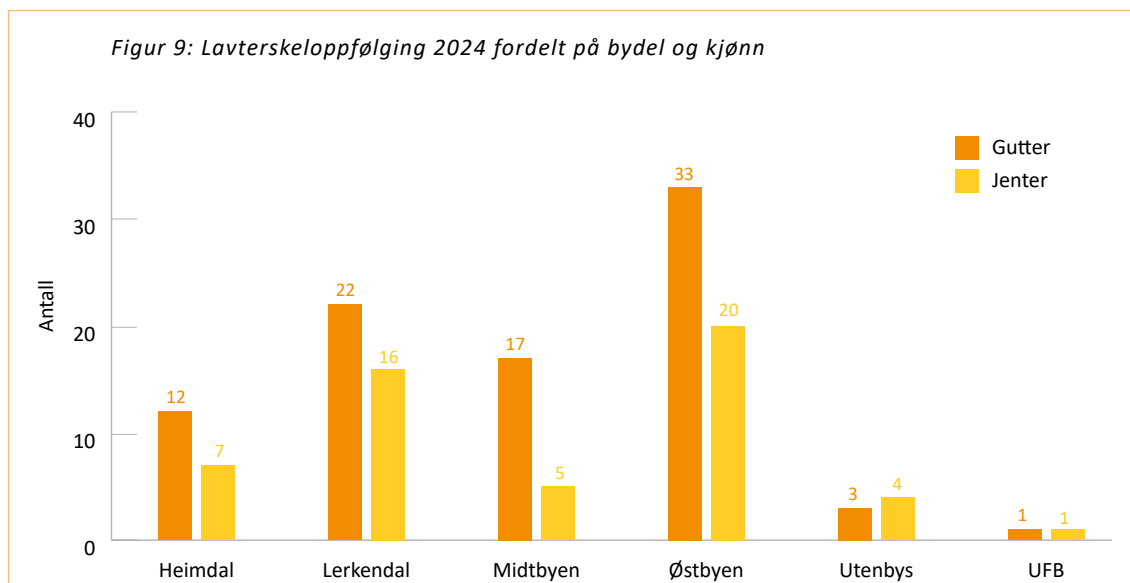
Ungdommer som får tilbud om oppfølging på lavterskel er de ungdommene som tar kontakt selv - på oppsøkende eller gjennom andre kanaler. Deres venner eller pårørende kan også formidle ungdommen til oss. Dessuten blir ungdommer henvist fra samarbeidspartnere som skoler, konfliktrådet, politiet, kriminalomsorgen, voksentjenester i kommunen, BUP med flere. Innholdet i oppfølgingen kan bestå av praktisk hjelp, psykososiale samtaler og helsehjelp, diverse programmer, deltakelse i en gruppe, eller i en kombinasjon av det nevnte. Det er også mulig for ungdommer med vedtak å benytte seg av tilbud som i utgangspunktet tilhører våre lavterskeltilbud.

I 2024 fikk 141 individer oppfølging i form av et lavterskeltilbud. Tallet ligger litt over nivået fra 2022 og litt under det fra 2023. Alderen oppgitt i figur 8 tilsvarer ungdommenes alder ved utgangen av 2024. Aldersgjennomsnittet for lavterskeloppfølging i 2024 lå på 18,3 år (19,8 år i 2023).

Økningen blant de yngste unike brukerne på oppsøkende, ser vi også i tallene for lavterskeloppfølgingen. Tallene fra oppsøkende og lavterskel-

Figur 8: Oppfølging lavterskel 2024 - Alders- og kjønnsfordeling

oppfølgingen henger sammen. Uansett om vi møter ungdom først på kontoret eller på gata, vil vi i mange tilfeller kunne registrere dem begge plasser etter hvert - enten fordi vi flytter relasjonen fra gata inn på kontoret på et tidspunkt, eller fordi vi blir mer observante på ungdommene som vi følger opp på kontoret. Aldersgruppene 15 og 16 år viser de høyeste verdiene i 2024 sammenlignet med årene helt tilbake til 2021.

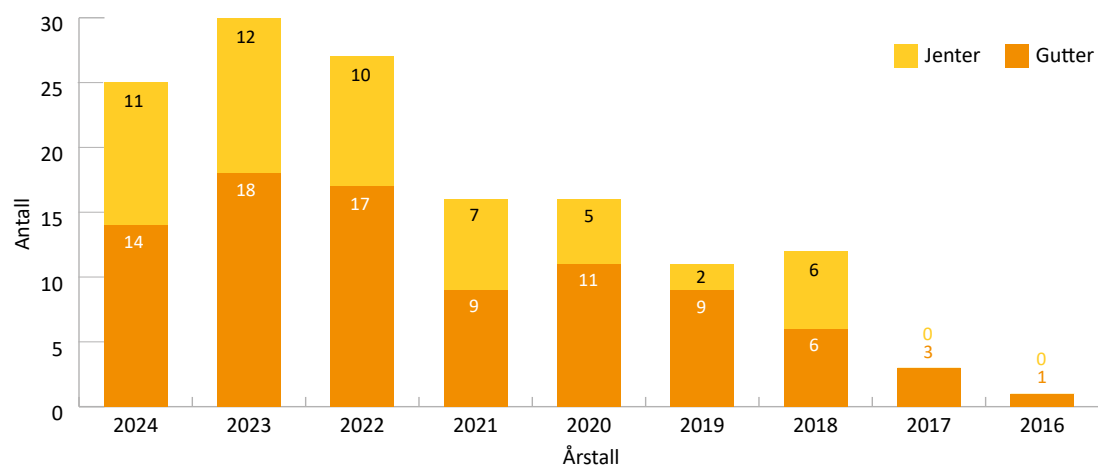
De to største aldersgruppene (begge kjønn samlet) pleier å ligge i spektret mellom 18 og 21 år. I 2024 lå de største alderskategoriene i øvre enden av skalaen (20 og 21 år). Årsaken til at vi er populære for dette alderssegmentet er trolig knyttet til både økt modning hos ungdommen til å kunne se egne utfordringer og verdien i å få støtte, samt at kravene til selvstendighet og egenansvar etter nådd myndighetsalderen stiger eksponentielt. Her er det godt å få støtte i overgangen til et selvstendig voksenliv, noe ikke alle kan regne med fra deres private nettverk.

Den kjønnsmessige fordelingen i 2024 var som følgende: Gutter 62,4 % (n=88), jenter 37,6 % (n=53). Dermed har jenteandelen økt med 4,7 % fra 2023. Jentene er i snitt 18,3 år, guttene med 18,7 år, noe eldre.

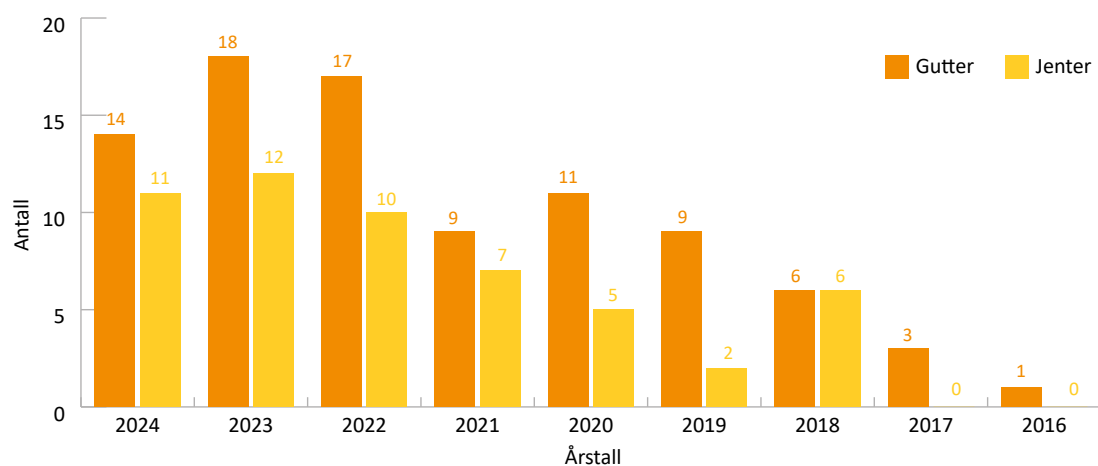
Bydelsmessig er lavterskeloppfølging fordelt på Heimdal (13,5 %), Lerkendal (27 %), Midtbyen (15,6 %), Østbyen 37,6 %). Ungdommer som tilhørte andre kommuner kom på 5 %, mens de uten fast bopel utgjorde 1,4 % (figur 9).

Hvor lenge har vi kontakt med ungdom som tar imot lavterskeltilbud? Ikke ulik tallene fra unike brukere, har vi lenge kontakt med ungdommene når vi ser på hele lavterskeltilbudet i Uteseksjonen. Vi fikk det nåværende fagsystemet i 2016, følgelig kan vi ikke se lenger tilbake enn 8 år. Tallene for 2024 viser at vi fortsatt hadde kontakt med en bruker som ble førstegangsregistrert i 2016. I figur 10 blir det synlig at tallene viser en knekk mellom 2022 og 2021. Foreløpig kan vi med forsiktighet anta at oppfølgingen avtar med ungdom som blir registrert tre år før rapporteringsåret. Tallene fra 2023 viser lignende tendenser. Når vi ser på kjønn, kan vi ane ytterlige tendenser. Figur 11 tyder på at jentene faller noe tidligere fra enn guttene. Dette betyr at jentene kanskje noe tidligere faller ut av statistikken over lavterskeloppfølging enn guttene. Det samme fenomenet kan vi også se i tallene for 2023. Det er godt mulig at vi kommer til å følge med dette aspektet også i kommende årsrapporter.

Figur 10: Registreringsår av brukerne under lavterskeloppfølging 2024 - kjønnene samlet

Figur 11: Registreringsår av brukere under lavterskeloppfølging 2024 og kjønn

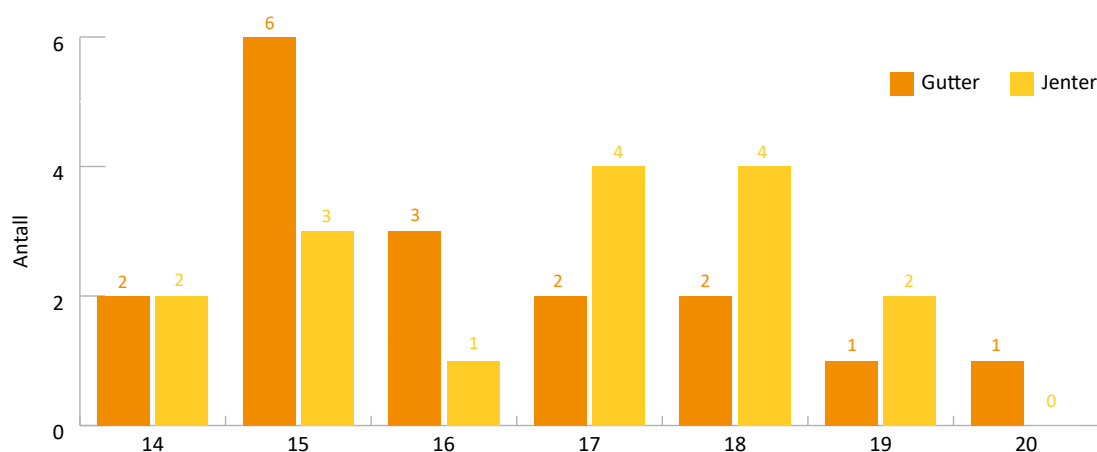
Mestringskapital 2024

Mestringskapital er ett av de mer omfattende lavterskeltilbudene i Uteseksjonen. Mestringskapital veileder, ansetter, og følger opp ungdom i en eller flere faser mot å bli aktiv på arbeidsmarkedet. Ungdommer får mulighet til å erverve arbeidserfaring, bygge CV og knytte kontakter til næringslivet. Selv om tilbudet hører til lavterskeltilbudene, krever det likevel svært god oppfølging for at ungdommer kan oppleve mestring i arbeidsmiljøer som hovedsakelig består av arbeidsaktive voksne uten spesiell bakgrunn for (sam-)arbeid med ungdom.

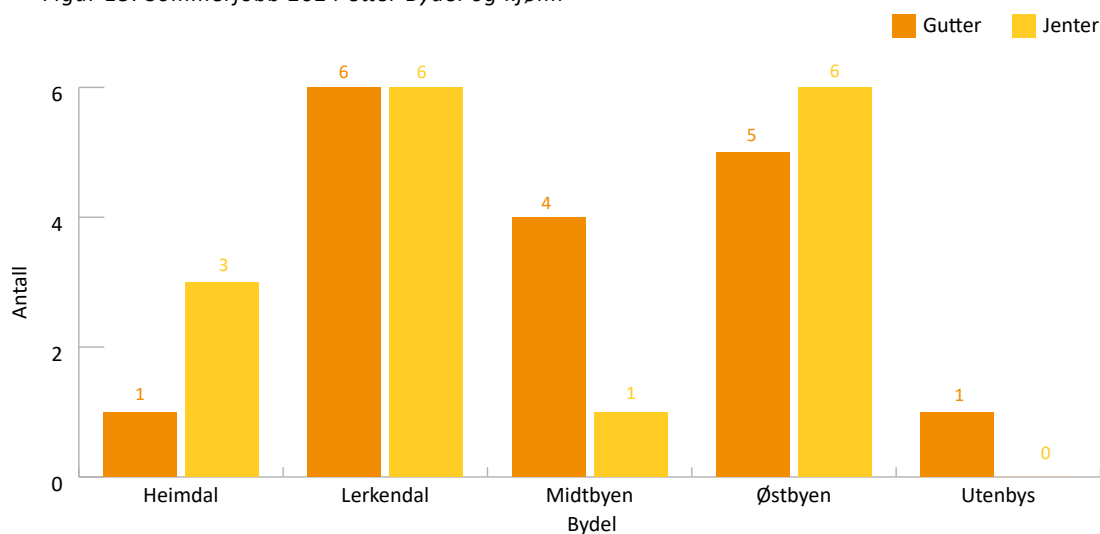
I dag er Mestringskapital todelt og tjener to målgrupper: a) Ungdommer i "Sommerjobbprosjektet" jobber intensivt opp til 60 timer om sommeren; b) ungdommer i Mestringskapital som jobber året rundt, som regel opp til ti timer i uka og inntil 150 timer totalt i deltakelsesperioden.

"Sommerjobbprosjektet" ansatte 33 ungdommer i løpet av sommermånedene 2024. Kjønnsmessig fordelte seg deltakelsen på 17 gutter (snittalder 16,2) og 16 jenter (snittalder 16,8). Ungdommene gjennomførte tilsammen 1679,2 timer, i snitt 50,9 timer per hodet. Sammensetningen av gruppa etter alder, kjønn og bydel vises i figurene 12 og 13.

Figur 12: Sommerjobb 2024 - Alder og kjønn

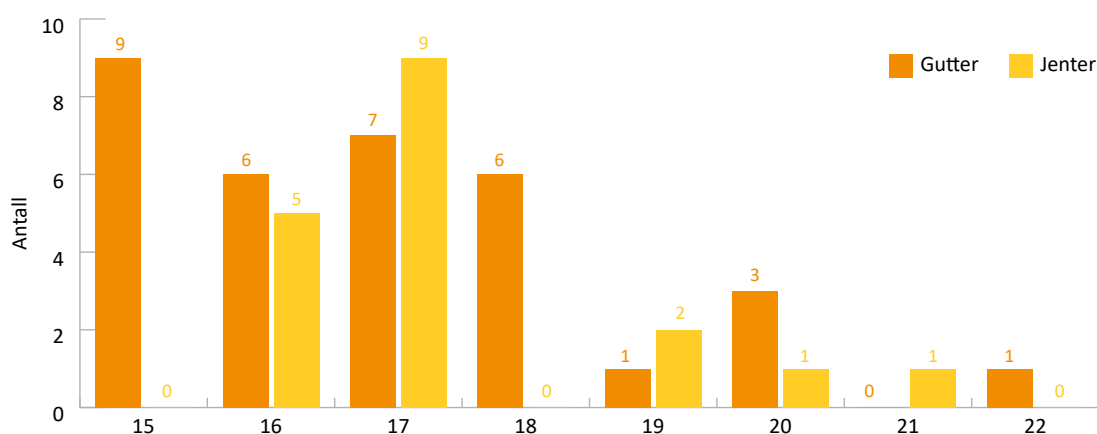
Figur 13: Sommerjobb 2024 etter Bydel og kjønn

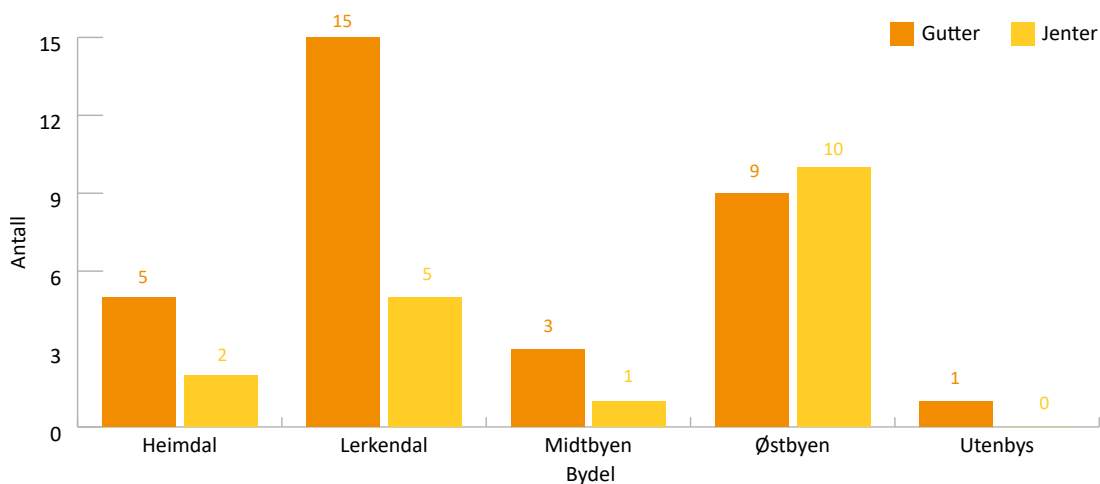
Mestringskapital inkluderte i 2024 til sammen 51 ungdommer som akkumulerte totalt 6381 arbeidstimer; i snitt 125 timer per hodet. Gruppen var sammensatt av 18 jenter (snittalder 17,3) og 33 gutter (snittalder 16,9). Alderssammensetning og bydelsfordelingen er synliggjort i figurene 14 og 15. Mestringskapital er svært populært. 8 % av alle henvendelser i 2024 omhandlet Mestringskapital og var dermed en av de henvendelseskategoriene med størst økning. Pågangen var så enorm, fra både samarbeidspartnere og ungdommer selv, at det i perioder ikke var nok personalressurser til å gi et tilbud til alle som ønsker.

Mestringskapital er en unik inngang til å få kontakt med ungdommer og kunne tilby noe som er håndfast og relevant fra første betalte time. Naturligvis krever det en relasjon og en viss kjennskap til ungdommene for å kunne sette dem ut i jobb som passer til deres interesse og arbeidsevne. Med deltidsjobben som agenda, får vi et unikt innblikk i livene til ungdommene og forholdene rundt dem. Vi får ofte kontakt med familie, kjennskap til hvordan de bor, hva de har for fremtidsutsikter, hvilket nettverk eller miljø de er en del av. Og en god del mer.

Figur 14: Mestringskapital - fordelt på alder og kjønn

Figur 15: Mestringskapital 2024 - bydelsvis fordeling og kjønn

Å få seg jobb er gjerne gulroten vi kan tilby for å komme i posisjon til å hjelpe ungdommene. I begynnelsen av prosessen rydder ungdommene sammen med oss det som eventuelt måtte stå i veien for mestringsopplevelser i jobben. Endringene virker meningsfulle og relaterbare for ungdommene. Ikke sjelden er disse endringene starten av en rekke av flere endringer på andre livsområder og måter å se fremtiden på. Å finne motivasjonen og å øke kompetansen til å endre noe i livet sitt for oppnå et mål - å mestre deltidsjobben - det er det vi mener med mestringskapital. Denne *mestringskapitalen* håper vi skal ha en synergieffekt på andre arenaer i livet. Det å mestre jobb kan gi troen på egne ferdigheter og sosial kompetanse på skole, fritidsaktiviteter og andre sosiale arenaer.

Alt dette hadde ikke vært mulig uten stor velvilje fra næringslivet. Vi får positive svar fra de aller fleste private bedrifter eller. En stor takk til alle våre samarbeidspartnere! <3

Et overordnet mål i prosjektet er å bidra til en varig tilknytning til arbeidslivet. Noe av det som gleder oss aller mest, er når ungdom får jobb i *Mestringskapital*-bedriften etter at deres tid i *Mestringskapital* er over. Av 37 ungdommer som ble ferdig med sine timer i *Mestringskapital*, fikk 9 ungdommer (24,3 %) fortsette å jobbe hos bedriften i en eller annen form for ansettelsesforhold.

Tendenser i lavterskeloppfølgingen?

Utfordringer med skole og jobb samt ønske om deltidsjobb i *Mestringskapital* var populære tema i oppfølgingen i 2024. Økonomi eller relativ fattigdom har alltid vært en utfordring for en del av ungdommene og deres familier. Den mer anspente økonomien kan både merkes i *Mestringskapital*, men også på hvilke valg ungdommer tar for å skaffe seg penger.

Rus har vært et tema i møtet med ungdom eller en utfordring i en god del saker; dessverre også med tap av liv til følge i 2024. Økt salg av rusmidler og bruk av unge løpe-”gutter” under den kriminelle lavalderen, er en realitet for noen av våre brukere. Faren for juridiske konsekvenser har økt for en del av brukerne våre.

Konflikter innad i miljøet påvirker oss i økende grad, da vi ofte kjenner aktørene på begge sider. Å følge opp ungdommene på begge sider av konflikten blir til en balansegang. Dette både med tanke på å bevare tilliten til oss fra alle sider, eller når det gjelder å vurdere når vi må flytte fokuset fra oppfølging til beskyttelse av en av partene eller begge.

Kategorien “oppfølging i fengsel” har blitt hyppigere brukt i fagsystemet vårt i 2024, enn i de tre tidligere år. Fire av våre ungdommer og unge voksne har vært i varetekt eller sonet en ubetinget fengselsdom i løpet av 2024. Selv om vi opplever samarbeidet med fengslene som gode, skulle vi heller hatt anledning til å jobbe med ungdommene utenfor murene. I tillegg til oppfølging i fengsel, har vi vært i en del rettssaker i løpet av 2024 både for å gi moralsk støtte til fornærmede eller tiltalte, eller for å vitne i saker.

Vi foretar ikke standardiserte målinger av den psykiske helsen til våre ungdommer. Vi er generelt satt til å jobbe med en gruppe som er utsatt for eller som utsetter seg selv gjennom sine handlinger for psykiske belastninger, gjerne i en katastrofal blanding. Noen få av våre ungdommer har vært så dårlige eller belastet på svært forskjellige måter samtidig, slik at de ble kasteballer mellom somatisk helse, psykiatri, barnevern og NAV.

Oppfølgingsarbeid med vedtak

I 2024 har Uteseksjonen til sammen fulgt opp 63 vedtak etter barnevernsloven. Dette er en nedgang på elleve vedtak siden 2022. 44 vedtak ble utført etter § 3-1 Frivillig hjelpetiltak, og 22 vedtak ble utført etter § 3-6 Hjelpetiltak til ungdom over 18 år, som i folkemunne kalles 'ettervern'.

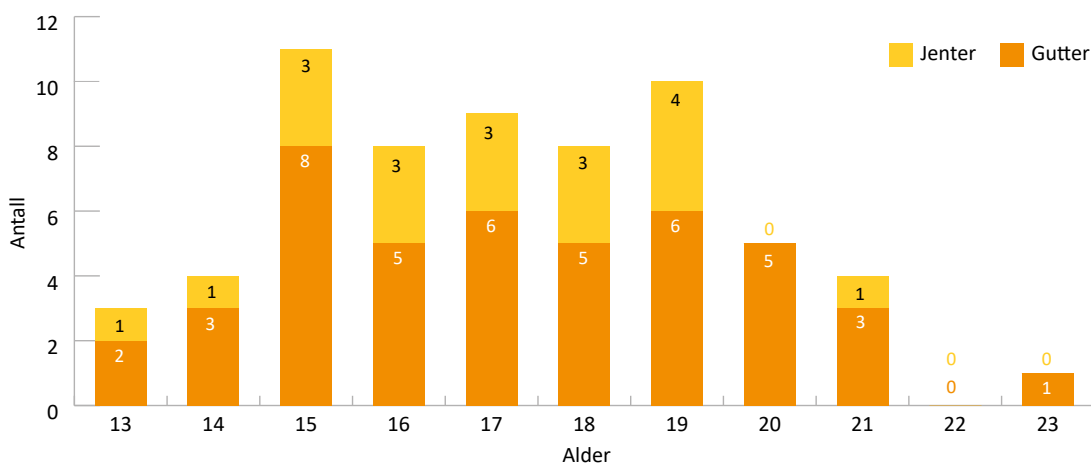
Før vi går dypere inn i tallmaterialet, vil vi minne om at alderen til individene i rapporten av tekniske årsaker er oppgitt ved utgangen av 2024. Dette byr på tekniske utfordringer når vi publiserer tall om vedtak. Vedtak forholder seg til datoen en ungdom fyller 18 år og ikke til den 31.12. i det respektive året. Derfor er det viktig å poengtere at en 18-åring i vår statistikk kan ha hatt vedtak både etter § 3-1 (under 18 år) og etter § 3-6 (over 18 år) i løpet av 2024. Dette gjør også at ungdommene blir gjort litt "eldre" i statistikken vår. Får vi eksempelvis et vedtak på en 12-åring, vises vedkommende likevel som 13-åring, uansett om vedkommende fortsatt fyller år i inneværende år eller ikke.

Nevnte 63 vedtak er fordelt på 61 individer, dvs. at to jenter hadde både vedtak før og etter fylte 18 år i løpet av 2024 (figur 16).

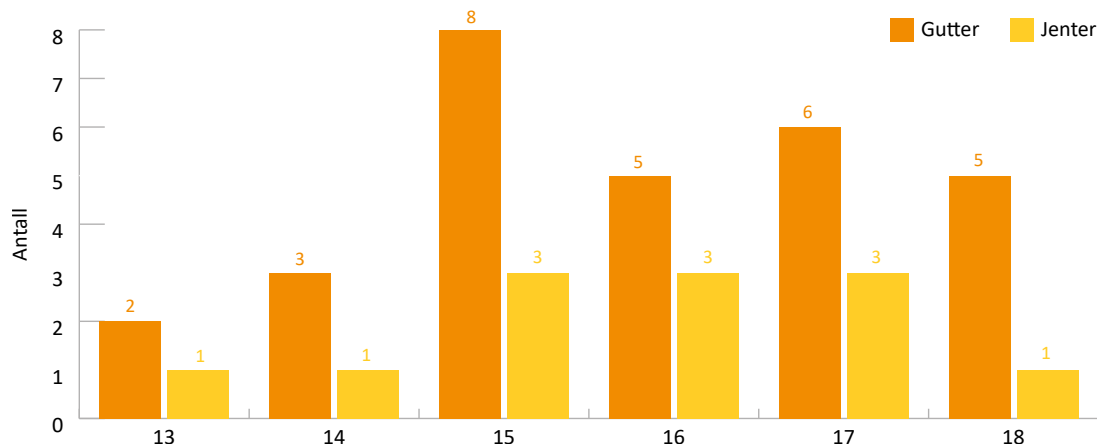
Vedtak om frivillige hjelpetiltak har gått ned fra 51 i 2022 til 41 i 2024. 29 gutter fikk denne typen vedtak og 12 jenter. Etter en tydelig økning av jenter til 47 % i 2022, har andelen av jenter sunket igjen i 2024 og ligger nå på 29,2 %. Aldersgjennomsnittet for alle frivillige hjelpetiltak lå i 2024 på 15,8 år. I 2022 lå snittet på 16,4 år.

Den største aldersgruppen i 2024 er 15-åringene, eller mer nøyaktig uttrykt 2009-er kullet. I 2022 sto aldersgruppene 13 til 15 år for ca. 25 prosent. I 2024 er det hele 43,9 %. Det kan selvfølgelig handle om at utfordringene blir tidligere tatt tak i enn før. Samtidig kan vi ikke se bort fra at ungdommer i 2024 er yngre når utfordringene er så store at de utløser rettigheter etter barnevernsloven. Den bydelvisse fordelingen ser vi i figur 18.

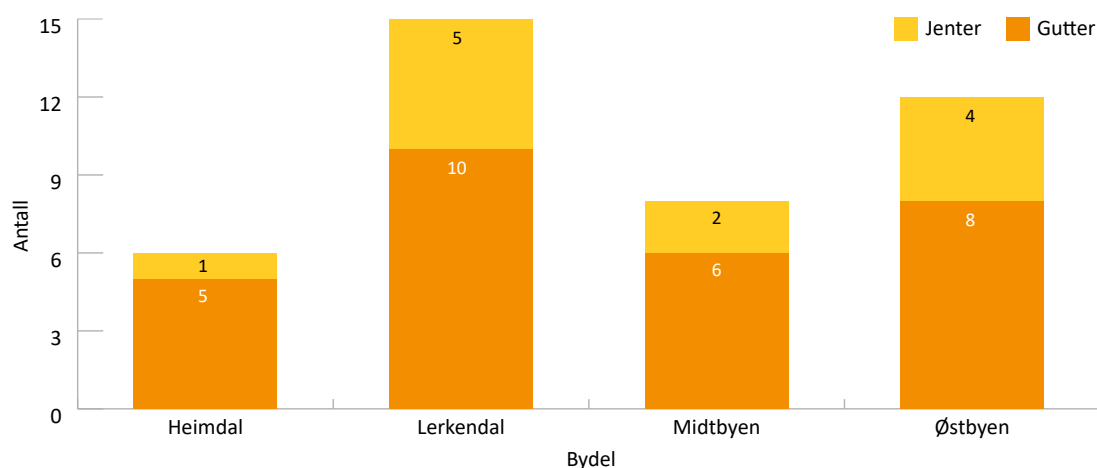
Figur 16: Alle individer med vedtak etter alder og kjønn i 2024

Figur 17: Barnevernsvedtak 2024 etter §3-1 (bvl) - Alder og kjønn

Figur 18: Barnevernsvedtak 2024 etter §3-1 (bvl) - bydelsvis og kjønn

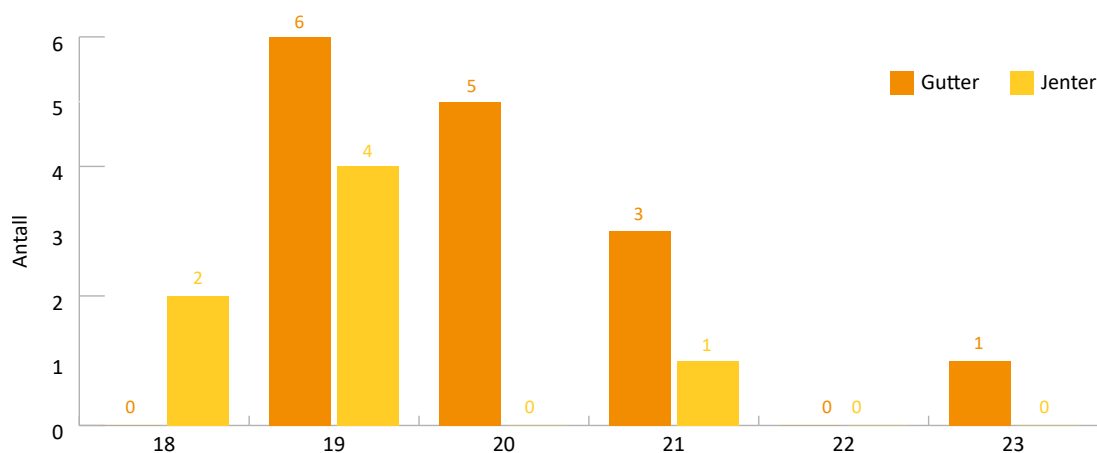
Ettervernsvedtakene har vært stabile siden 2022 og fordelte seg i 2024 kjønnsmessig på 7 jenter og 15 gutter (n=22). Gjennomsnittsalderen for alle unge voksne med ettervernsvedtak var 19,6 (jenter 19,0 år/ gutter 20,0 år) sammenlignet med 2022, en liten oppgang fra 18,9. Den bydelsmessige fordelingen av ettervernsvedtak vises i figur 20. De fleste ungdommene med vedtak i 2024 registrerte vi i 2024 og 2023 som står for nesten halvparten av alle vedtak. En ungdom ble allerede registrert i 2017. Her er det viktig å merke at dette sier mest om varigheten på relasjonen til ungdommer og ikke på lengden av vedtaket, da vi ofte blir

kjent med ungdommer før vi blir tiltaksutfører for barnevernet.

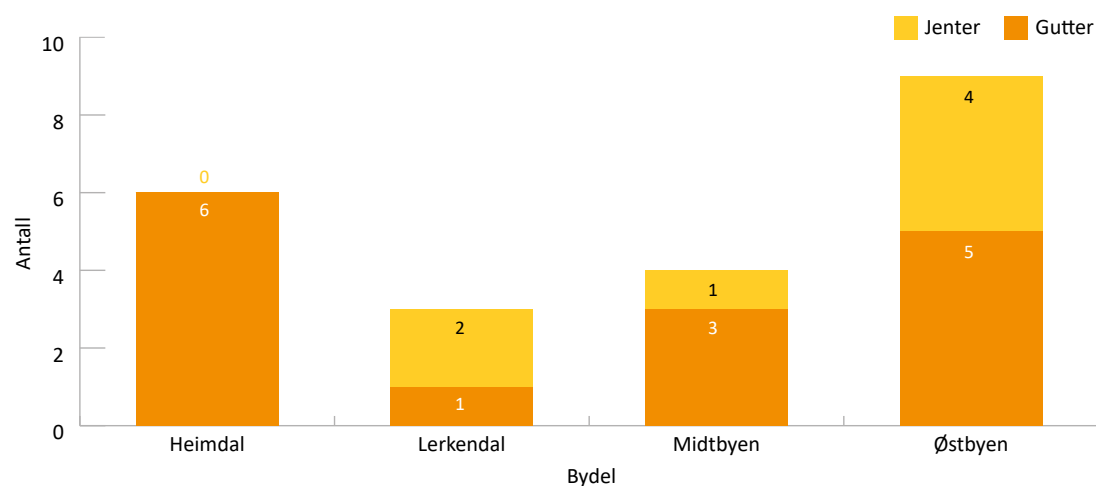
Tendenser i vedtaksarbeidet

Hva som gjelder for lavterskeloppfølging, gjelder også for vedtaksarbeidet. Ungdommene har blitt yngre og flere saker har økt i kompleksitet og i alvorsgrad. Når vi ser på de to familiene vi har brukt mest ressurser på i 2024, står disse for til sammen 15,4 % av alle oppfølgingstimer i Uteseksjonen. Begge familiene har i tillegg fått ytterlig oppfølging av andre deler i hjelpeapparatet.

Figur 19: Ettervernsvedtak 2024 etter §3-6 (bvl) - Alder og kjønn

Figur 20: Ettervernsvedtak 2024 etter §3-6 (bvl) - Bydelsvis og kjønn

Fattigdom, en utfordret foreldrerolle, psykisk og fysisk uhelse, kriminelle forhold, manglende systemforståelse, men også halvhjertede eller kortsiktige hjelpeforsøk er ofte faktorer som er med å bygge opp til en enorm kompleksitet med alvorlige utfall.

I årene 2023 og 2024 måtte barneverntjenesten forholde seg til innsparingskrav i en størrelsesorden som vi ikke har sett på mange år. Å få ned

aktivitetsnivået der det ikke er absolutt nødvendig, har vært et mantra. I noen få saker skulle vi gjerne ha sett en videreføring av vedtak for å befeste den positive utviklingen ungdommen har fått til. Ingen avgjørelser om ikke-videreføring av vedtakene anså vi som uforsvarlige, men konsekvensene av mantraet om redusert aktivitetsnivå etterlot iblant en ubehagelig ettersmak faglig sett.

Tendenser, turbulenser og blikket til 2025

Året 2024 ble innholdsrikt. Større utskiftninger i personalgruppen enn noen gang før i ett og samme år. Interne omstruktureringer. Et habilt portfolie med ungdommer. Flere tragiske hendelser i ungdomsmiljøene. I 2022 skrev vi at vi fryktet at vi kanskje måtte smøre smøret tynnere utover enda flere brødskeer. Det føltes litt sånn i 2024 og trolig sterkere enn det kan komme frem i en slik kvantitativ beskrivelse av året 2024. For 2025 håper vi at vi får konsolidert oss etter alle endringer internt, slik at vi kan tilby kvalitet i tjenesten uavhengig om de søker hjelp selv, eller om de blir henvist gjennom vedtak og lignende dokumenter.

Vi har allerede antydnet at 2024 kanskje har vært i stillheten før stormen av utfordringer flyktningene fra Ukraina bærer i seg. Den endrete situasjonen i Syria er kanskje gledelig for mange, samtidig finnes det flere også i Trondheim som er redde for en ufrivillig retur, etter mange år i Trondheim.

Situasjonen i nabolandene til Syria er langt fra avklart. Kommer vi til å se flyktninger fra Palestina, Libanon eller andre land i regionen i 2025? Konfliktene er langt unna, rekkevidden til konfliktene har likevel nådd byen vår.

Ikke alt er dystert. I 2024 og 2025 ble oppsøkende arbeid satt på kartet i statsbudsjettet. Trondheim har i dag en ganske så god dekning av oppsøkende tjenester med Utekontakten på Heimdal på Sørstia, Uteseksjonen i sentrumsområdet og Ute for ungdom i øst. For 2025 har vi planer om å jobbe enda tettere sammen for og med ungdom - der de er. Forhåpentligvis vil noen av midlene fra statsbudsjettet i 2025 kunne bidra at oppsøkende styrkes enda mer på østsiden av Trondheim.

GULLBRYLLUP MED GATA

- 50 år oppsøkende arbeid i Trondheim

Vebjørn Stokke Brækken
Fagutvikler

Vi har lagt bak oss et år der Trondheim kunne feire 50 år med oppsøkende sosialt ungdomsarbeid. I 2024 ble Gatenær-konferansen¹ lagt til Trondheim for første gang og vi ble behørig feiret av både ordfører og statssekretær. For deg som leser dette digitalt kan du se på [filmen](#)² vi fikk laget til jubileet og høre en sang som ble spesialskrevet til Gatenær av Hanne Fornes Andersen. Vi synes selv at dette var den beste Gatenær noensinne, og tilbakemeldingene har vært udelt positive. For oss som hadde ansvaret for arrangementet var det en kulminasjon av et års jobbing med å skaffe foredragsholdere, lokaler og en mengde oppgaver og detaljer som vi heldigvis ikke hadde anelse om omfanget av, før vi begynte.

Gatenær 2024 hadde Lamoen bydel som ramme for arrangementet, med foredrag og eventer spredt over 3 arenaer; Tapperiet, Verkstedhallen og Rosendal teater. Tema for årets konferanse var kriminalitet og de som deltok fikk oppleve bydelsvandring på Lamoen med T-fuzz fra GODS og oppsøkende i Trondheim med våre egne feltarbeidere. De fikk høre om arbeidet som gjøres i Trondheim, om digital oppsøkende innsats, selvivaretakelse som profesjonell og om ungdomskriminalitet både ut fra et strukturelt perspektiv, fra de som jobber i fengsel og fra forskere som har sett på det oppsøkende feltets rolle i dette arbeidet.

I forbindelse med jubileet har vi forsøkt å dykke ned i historien om oppsøkende arbeid i Trondheim. "Den som ikke kjenner historien er dømt til å gjenta den" sies det. 50 år er lang tid og den oppsøkende innsatsen i Trondheim har både hatt forskjellige former og forskjellige navn, Utekontakten, Ungdomsbasen og fra 2014 Uteseksjonen. Ikke så mye er skrevet ned fra de første 40 årene, men vi har heldigvis fått god hjelp av flere av dem som har vært med på utviklingen - for å samle trådene og få et bilde av hva som har skjedd. Takk til alle som har bidratt til dette arbeidet. Det følgende er et forsøk på å se på noen viktige nøkkelpbegivenheter for det oppsøkende arbeidet i Trondheim.

Scan QR-koden og
se jubileumsfilmen

Oppsøkende arbeid i Norge har røtter som strekker seg lenger tilbake enn utekontaktarbeidet. Faktisk kan fødselen til oppsøkende arbeid betraktes som begynnelsen på sosialt arbeid i den moderne tid, med røtter som går tilbake til den siste halvdel av 1800-tallet. Dette var da "The Salvation Army" startet arbeid med fattige i England, noe senere også i Norge under navnet Frelsesarmeen. Organisasjonens mål var å tilby praktisk hjelp og å bringe frelse til dem som verden den engelske

¹ Gatenær er Norges nasjonale konferanse for oppsøkende arbeid med Kompetansesenter for rusfaget (KORUS) som hovedarrangør.

² Tekstlink til jubileumsfilmen - <https://www.youtube.com/watch?v=zymfpMduAvw>

kirken eller store deler av det engelske samfunnet ville anerkjenne. Frelsesarmeens frivillige jobbet oppsøkende i sine nærmiljø og har vært inspirasjon for mange ideelle organisasjoner som kom etter dem. I dag jobber det mange frivillige i gatenært arbeid, også i Norge. Disse første amatørerne var foregangsmenn og -kvinner for det som senere skulle bli en profesjon. I dag bruker vi amatør som en betegnelse på noen som ikke kan det de driver med, men ordet kommer fra det latinske “amator” og betyr “den som elsker”. En som elsker det hen driver med, der drivkraften er et kall eller et oppdrag - i Frelsesarmeens tilfelle et oppdrag fra Gud. For andre “amatører” eller frivillige kan drivkraften rett og slett være et ønske om å hjelpe medmennesker.

Profesjonaliseringen av oppsøkende sosialt ungdomsarbeid i Norge fikk sitt startskudd i 1969 i og med opprettelsen av Uteseksjonen i Oslo og Natt-hjemmet som et svar på økende arbeidsledighet, bostedsløshet, utenforskap og ikke minst rus-bruken blant unge - kanskje spesielt dem som trakk inn til Oslo og samlet seg i slottsparken. Avissskriverier om hasjrøyking og ungdom som “havnet i drift” bidro til at flere bydeler i Oslo samme år fikk oppsøkende bydelstjenester. For oss utenfor hovedstaden tok det litt lengre tid, men på starten av 70-tallet fikk både Bergen, Bodø, Tromsø og Trondheim sine egne utekontakter. Trondheim altså i 1974. I perioden fra slutten av 60-tallet og utover 70-tallet så vi et ungdomsopprør over store deler av den vestlige verden med studentprotester mot Vietnamkrigen, en økende mistro til myndigheter og en venstredreining politisk hos mange unge. Den antipsykiatriske bevegelsen fikk grobunn hos sosialarbeidere og med den forsvant også troen på at man kunne sitte på et kontor og gi tilbud om samtaler som behandling. Man måtte ut og oppsøke de som trengte hjelp der de var.

I 1971 ble Trondheim kretsfengsel, avdeling Volla lagt ned. Bygningen som den gangen stod rett bak studentersamfundet ble stående tom og driften ble flyttet til det nye fengselet på Tunga. I Trondheim okkuperte ungdom det tomme kretsfengselet i januar 1972 og krevde tilbud for unge, både bolig, ungdomshus og en utekontakt i Trondheim. Aksjonen hadde slagordet “Et sted å være”. En ung student på sosialhøgskolen slo seg sammen med dem og ble etter hvert talsperson for gruppen.

Da ungdommene etter hvert ble fjernet med makt og det nedlagte fengselet revet, gikk student Inger Granby desillusjonert ut fra sosialhøgskolen tilbake til Postkontoret der hun tidligere hadde jobbet. Inger Granby skulle to år senere bli den første leder for Utekontakten i Trondheim, og hun var, sammen med sine kolleger, en viktig brikke i å sette retning for oppsøkende arbeid i byen vår. Du kan forresten se Inger Granby fortelle om oppstarten av Utekontakten i linken som er vedlagt denne artikkelen.

Viktige prinsipper i det oppsøkende arbeidet har helt fra starten av vært tilgjengelighet, frivillighet, personlig kontakt og ressursperspektiv i arbeidet. Utekontakten skulle være tilgjengelig for de ungdommene de skulle møte, ikke bare ved å ha et åpent kontor, men ved å faktisk gå ut der ungdommene var og tilby sine tjenester. Det betyr altså en tilgjengelighet også i symbolsk forstand, ved at man bygget ned maktforholdet mellom hjelper og klient gjennom en nedtoning av ytre kjennetegn på makt og myndighet som timeavtaler, bygninger og kontorer. Dette var basert på en tanke om at disse kan fungere som symbolske stengsler som hindrer ungdom fra å ta kontakt.

Fravær av byråkratiske rutiner, journaler, vedtak og ytelser sikret at kontakten ble personlig og uformell, og vektla relasjonen som det viktigste arbeidsredskapet for Utekontakten. For oss som har forsøkt å nøste i historien finnes det derfor få spor å finne av arbeidet i journaler, brev eller vedtak. Frivillighet følger som et viktig prinsipp av vektleggingen av relasjon. Arbeidsrelasjonen mellom hjelper og ungdom var preget av gjensidig tillit og respekt, der bestillingen på det som skulle jobbes med kom fra ungdommen selv. Heller enn å betrakte utsatt ungdom som ensidig definert av sine mangler og feiltrinn, tok Utekontakten utgangspunkt i antakelsen om at ungdommene er aktivt handlende mennesker og bærere av viktige ressurser som kan mobiliseres i endringsarbeidet.

Den politiske vinden fra 70-tallet snudde på starten av 80-tallet da Margaret Thatcher ble statsminister i Storbritannia og Ronald Reagan president i USA. Mer fokus på individ, selvansvar for egen lykke, jappetid og nymoralisme påvirket også oppsøkende i Norge. Og fra midten av 80-tallet påvirket finanskrisen folks hverdag samtidig som HIV-epidemien gjorde folk flest redde for både skeive og rusbrukere. Utekontaktene jobbet

allerede med disse gruppene og ble viktige i forhold til å nå ut med både informasjon og med skadereuserende og forebyggende innsats. Men samtidig var dreiningen innen sosialt arbeid på vei over fra samfunnsmessige forhold til et mer individuelt rettet behandlingsfokus. En retning som brøt med mye av verdigrunnlaget som Utekontaktene var bygget på. Arbeidsklimaet man stod i kommer tydelig fram i en offentlig utredning fra 1985:

“**Skolen er mistenksom overfor barnevernet. Barnevernet liker ikke skolen. Psykiatrien lik er hverken skolen eller barnevernet. Uteseksjonen liker ingen andre og ingen andre liker politiet**

NOU 1985:3

Tiltak for unge med adferdsvansker

Utover 90-tallet fikk vi økt migrasjon, noe som innebar en ny målgruppe for utekontaktene. I Trondheim hadde man på starten av 2000 både et treffsted på Ungdomsbasen der det i ungdomsmiljøet ble sagt at de brune gikk og et treffsted på Salem menighet der de etnisk norske gikk. Det antirasistiske arbeidet ble et viktig felt for oppsøkerne på Ungdomsbasen utover 90-tallet. Samtidig startet de første forsøkene med erfaringskompetanse som en drivkraft i arbeidet mot grupper det var vanskelig å nå for de ordinære oppsøkerne. Prosjektet “Stopp dopet, ikke dansinga” var rettet mot housemiljøet og ecstasy-bølgen som utover 90-tallet også kom til Norge. Prosjektet brukte ungdommer som selv tilhørte eller hadde vært en del av miljøet som ung-til-ung formidlere for å få innpass.

Vi som jobber i det oppsøkende feltet i dag, abonnerer fortsatt på prinsippene fra de første utekontaktene: Tilgjengelighet, frivillighet, personlig kontakt og ressursperspektiv i arbeidet. Samtidig

har dokumentasjon av arbeidet blitt et viktig arbeidsredskap. Som vi husker skulle fravær av journal og vedtak sørge for å bygge ned maktforholdet mellom hjelper og mottaker av hjelpen, men etter hvert har behovet for å skriftliggjøre og dokumentere for å kunne fremme systematisk og metodisk arbeid for å nå flest mulig unge på en best mulig måte tvunget seg fram. I tillegg fordrer brukernes rettssikkerhet og deres adgang til innsyn i hva slags hjelp de faktisk mottar, og at arbeidet som utføres dokumenteres.

Da Trondheim kommune ønsket å legge ned Utekontakten i Trondheim i 2013 var begrunnelsen at man i en trang kommuneøkonomi ikke så nytteverdien av tjenesten, mye fordi planleggernivået i kommunen ikke hadde innsikt i arbeidet som foregikk.

Da Utekontakten gjenoppstod i ny form i januar 2014 som Uteseksjonen i Trondheim, var det med en tydelig tredeling av oppdraget med oppsøkende sosialt arbeid, oppfølgingsarbeid og et samfunnsmandat der Uteseksjonen skulle bidra til *“God og sann deling av kunnskap mellom tjenestemottaker, tjenester og beslutningstakere er avgjørende for å bygge tillit og sikre at beslutninger baserer seg på oppdaterte og pålitelige data”*.

Uteseksjonen har siden starten i 2014 vært overbevist om at god dokumentasjon letter formidling av innhold og resultater av arbeidet, noe som styrker det oppsøkende arbeidets eksistensgrunnlag. Dokumentasjon og kunnskapsformidling av unges livsvilkår vil kunne bidra til å avdekke og sette under lupen hvilke livsbetingelser og samfunnsforhold som hindrer unge menneskers vekst og utvikling. Sagt på en annen måte bidrar god dokumentasjon til å forsterke ungdommenes stemme inn mot øvrig hjelpeapparat, politikere og beslutningstakere samt rette fokus mot urettferdighet eller systemer som driver unge ut i utenforskap. Da er det viktig at informasjonen vi deler er sannferdig og basert på faktiske data og kunnskap. Uteseksjonen er derfor opptatt av å samle inn data og kommunisere ut om hvem vi jobber med, når og hvor vi treffer dem, hvilke utfordringer ungdommene møter, hva vi gjør for å hjelpe dem og hvorvidt det virker og ikke minst hva de er opptatt av.

Da Utekontakten ble opprettet i 1974 var den organisert under Fritidskontoret - som etter hvert

ble til det vi i dag kaller Kulturenheten. Da klubbene i Ung kultur Heimdal måtte stenge dørene for ungdom grunnet koronapandemien, søkte Kulturenheten og de ansatte i klubbene i Ung kultur Heimdal støtte fra Uteseksjonen for veiledning før de tok til gatene for å oppsøke ungdommene i bydelen som "Ute for Ungdom". Dette initiativet resulterte i at Uteseksjonen, i samarbeid med Kulturenheten, fra 2024 kunne etablere en bydelsutekontakt. På denne måten kan man si at historien om oppsøkende arbeid i Trondheim nå har fullført en slags sirkel.

Vi gleder oss til fortsettelsen.

Kjære gode kolleger i Uteseksjonen i Trondheim

Først og fremst - gratulerer med 50-årsjubileet!

Veien til samarbeid

Vi i Kulturenheten er utrolig glade for å ha dere som en av våre nærmeste samarbeidspartnere. Vi har en lang historie sammen, og kanskje særlig etter 2005 da fritidsklubbene i Trondheim ble samlet i en felles enhet, Kulturenheten, og dere startet Sommerprosjektet.

Etter som årene har gått har vi stadig blitt viktigere for hverandre, dere med fokus på å bistå ungdommer gjennom omsorg, medvirkning og myndiggjøring, og vi med fokus på åpen dør og lavterskeltilbud ute i bydelene. Samtidig gjør vi så mye mer, både sammen og hver for oss, og de siste årene har vi virkelig knekt samarbeids koden - vi har gått fra å vite hvem hverandre er, til å jobbe sammen mot felles mål.

Utekontakten - vårt felles barn

Nå har vi til og med et prosjekt som er felleseie. Og det er mye takket være dere at det som startet som Team som tåler / Ute for ungdom, og som nå er blitt til vårt felles barn Utekontakten, har blitt så bra. Da vi først startet opp dette ble vi møtt med åpne armer, og riktignok litt sunn skepsis, og masse kunnskap som dere delte med oss. Dette er ikke en selvfølge, vi danset tross alt i "deres" bed.

Vi opplever at det er åpne kanaler mellom oss og dere, og at vi bidrar til å gjøre hverandre gode, til beste for ungdommene i byen. For det at vi er flere som kjenner ungdommene ute i bydelene og samarbeider rundt dem, gjør at vi har mye større mulighet til å faktisk jobbe forebyggende, og ikke minst lykkes i arbeidet vårt.

Forebyggende ungdomsarbeid - ikke for hvem som helst

I fritidsklubbene i Kulturenheten møter vi hver dag et bredt spekter av ungdom på deres fritid. Dette er både de ungdommene som det skrives om i avisa, de som helst vil gå i ett med tapetet, og alle imellom. Det er tidvis stormfullt, men det er heldigvis

flest godværsdager. Vi har sett ungdom som ikke finner seg til rette på skolen eller på andre arenaer blomstre, og finne mestring og tilhørighet. Men vi har også stått oppi de fleste tenkelige situasjoner, og mer enn en gang befunnet oss på gyngende grunn. Da har det vært trygt å ha et sikkerhetsnett av gode kolleger i Uteseksjonen å rådføre oss med. Dere sitter på en enorm kompetanse, og vi føler oss privilegerte som kan låne denne ekspertisen når vi selv blir usikre eller ikke strekker til.

Våre fritidsklubber er for alle. Noen ganger treffer vi ungdom som utfordrer dette verdigrunnlaget. Da har dere i Uteseksjonen vært der og stått stødig sammen med både oss og ungdommene, og bistått med kompetanse og løsninger. Blant annet har dette resultert i jente- og guttegrupper som har hatt enorm betydning i ungdommenes liv.

Måten Uteseksjonen og Kulturenheten jobber med ungdom på er forskjellig, men også ganske lik. Å arbeide med ungdom krever mennesker med et ekstra gir, og ikke minst et ekstra stort hjerte. Og det er det ingen tvil om at dere i Uteseksjonen har. Og så er det heller ingen hemmelighet at dere har en historie med å plukke noen av "de beste kirsebærene" fra våre trær. Vi gir gladelig fra oss stødige og gode ansatte, for på den måten sikrer vi et fortsatt tett og godt samarbeid, og ikke minst at de ungdommene som trenger det mest møter de aller beste.

Til slutt

Å komme inn på Uteseksjonen er alltid en god opplevelse. Det lukter kaffe og latteren sitter løst. Atmosfæren er varm og inkluderende, og vi skjønner godt at det er et fint sted for ungdommene å komme til. Og det er fint for oss å vite at dere alltid er der, både for oss og for ungdommene - og vi ser frem til fortsatt godt samarbeid i mange år fremover.

Så nok en gang, kjære flotte kolleger, gratulerer med 50-årsjubileet!

*Ane Marte Gjershaug, Julie Frigstad Ottesen,
Kristin Drilen og Geir Mikael Reijners*

VED VEIS ENDE

- oppsummeringen av Veien til førerkortet

Lars Dahl Eriksen
Oppsøkende miljøterapeut

Reisen er målet!

Da var vi der. Prosjektet Veien til førerkortet er ved sin endeholdeplass. Etter 3 år og med en prislapp på skarve 2,2 millioner, har vi nå avsluttet det fantastiske eventyret som har vært en radikal innovasjon i fordeling av penger til innbyggere i Trondheim - i kommunal regi.

Lite visste vi hvor veien skulle gå da vi ble foreslått å delta i Pilot 0-24 for omtrent 3 år siden. Dørstokkmila er den lengste og Uteseksjonen som tjeneste kjente nok på at det nye ukjente ville være et ork å begi seg ut på. Der kunne vi ikke tatt mer feil!

I det øyeblikket vi ga muligheten til å utforme og bestemme hva dette skulle inneholde til ungdommen, ble det i hold-fast-i-hatten-og-følg-med-fart skapt, ikke bare en, men en lang rekke med suksesser. En rekke som fortsetter å vokse og gi, også etter prosjektslutt.

Jeg har blitt fortalt at det var med lutrygg og subbete gange at Uteseksjonen tok med seg forespørselen om prosjektet inn til den allerede eksisterende guttegruppa. "Vi har muligheter til å få noen penger, hva vil dere bruke dem på?" Og vipps så var ønsket om førerkort på bordet!

Hvorfor førerkort, når penger blir presentert og verden ligger for dine føtter? Og det var akkurat det. Penger fantes ikke. Hverken hos ungdommen, familien eller andre i umiddelbar nærhet. Og hva er det som på en håndfast måte virkelig åpner verden for en gruppe tenåringer og unge voksne? Jo, selvfølgelig førerkort. En begivenhet de aller fleste husker godt, resten av livet. *Dagen jeg tok førerkort! Friheten! Mulighetene!*

Prosjektet kunne ha stoppet der og fortsatt vært lett å forsvare som prosjekt. Men nei da, prosjektet fikk sitt eget liv. Det viste seg nemlig sånn, at det å erverve førerkort krever en del ting av den enkelte. Økonomi nok til å betale for selve kjøreopplæringen og avsluttende oppkjøring. Check! Prosjektet tok hånd om det. I tillegg til økonomi så må vandel og helse være av en slik edruelig art som blir godkjent av førerkortforvaltning hos politiet. To bokser det ikke alltid var like enkelt å checke av.

Prosjektet tok da på seg å brette opp ermene og finne ut, i hvert enkelt tilfelle, hva som skulle til for å kunne krysse av for vandel og helse. Dette etter at det finansielle juvet var fylt av prosjektmidler og avstanden til et førerkort ble økonomisk overkommelig.

Og her kommer det såkalte gullet i prosjektet. I dialog med den enkelte ble det kartlagt hva som lå i veien for å få godkjent vandel- og helseattest. Og i målgruppa som deltok i prosjektet, så var det opptil flere hinder å forsere. Eller "Bumps in the road!" som noen valgte å kalle det.

Noen hadde helseutfordringer som først så dagens lys ved samtalene i kartleggingen. Dette ga muligheter til å ta tak i det aktuelle og finne løsninger som hjalp den enkelte på tross av sine utfordringer, og i større grad få muligheten til å ta førerkort. Fysiske og psykiske utfordringer kom fram i lyset og prosjektet kunne bistå med midler og tiltak til å håndtere de ulike utfordringene i større grad enn tidligere.

Uteseksjonen som tjeneste fikk muligheten til å se og jobbe med utfordringer i et nytt lys når den økonomiske barrieren mot førerkortet var fjernet for deltagerne. Eksempelvis kunne prosjektet betale for synstest og briller til noen som trengte det for å kjøre bil. Andre fikk dekt bl.a. busskort, gjeld og hverdagslige utgifter for å forminske økonomisk uro og bekymring. Noe som igjen viste seg å påvirke evne og mulighet til å lese til førerprøven.

Samtaler ble gjennomført og økonomiske tiltak rettet mot livsstil, rus og kriminalitet som tok sikte på å nå de kravene som ble stilt til tilfredsstillende vandel. Noe som viste seg for flere å ha større effekt. Aktiviteter som reduserte tidsbruken på gata, som igjen ga utslag i færre nye kriminelle forhold osv.

Motivasjonen mot skole og jobb ble større, da deltagerne i prosjektet så ut til å få en ny giv da de selv opplevde at de også ble satset på. Noe som også har resultert i flere ung-til-ung engasjement

i Uteseksjonen. Igjen, verdiskaping i så mange lag at vi ble svimmel. I positiv forstand selvsagt, alltid! Veien i prosjektet Veien til førerkortet svingte for oss alle. Og Hey, for en tur det har blitt!

Politiet var med som samarbeidspartner i prosjektet med en lang liste av hensikter både fra dem og oss. Noen hensikter nådd, andre ikke. Vi fikk ikke øvelseskjøre i politibil... Noen av oss venter fortsatt. *kremt* Men vi spilte fotball! Politi mot røvere. Alvor fra begge sider. Og gøy. Noen toppa lag og leide inn en ekstra spiss eller to. Jeg sier ikke hvem, men de kom i blålys. Resultatene i de to kampene er heller ikke så viktig, men resultatet av aktiviteten viste seg å ha enorm effekt. Politi og røvere ble flinkere til å møtes på gata i etterkant. Til og med i konflikter kom det meldinger fra begge sidene om at det var blitt lettere å møtes. Litt mindre kauking og litt mindre knuffing mellom partene, utenfor fotballbanen.

Politiet hjalp oss også å samle noen vesentlige tall. Antall lovbrudd utført av gruppa før og under prosjektperioden. Kort fortalt: Over 50% reduksjon av lovbrudd utført av deltagerne i prosjektperioden. Skriver det en gang til for dramatisk effekt. Over 50% reduksjon av lovbrudd utført av deltagerne i prosjektperioden. Skulle tro det var verd å fortsette da?

“

**Over 50% reduksjon
av lovbrudd utført
av deltagerne i
prosjektperioden**

Få prosjektet over på fast ramme for å forebygge kriminalitet? Det så lyst ut. Flere av deltagerne ble galionsfigurer for kommunal radikal innovasjon med deltagelse på konferanser, seminarer, høringsinnspill og ja, til og med dele erfaringer ved Arendalsuka. Kudos til gutta som virkelig dro sin del av lasset for å få satt prosjektet på kartet! <3

Men så kom det vemodige, bittersøte og forargende. Prosjektslutt og de store spørsmål melder seg. Skal prosjektet videreføres? Får vi midler til å fortsette? Og den øredøvende stillheten..... Ingen fast bevilgning til å fortsette... Sukk og akk og ve. Jeg har til gode å møte noen som forstår hvorfor. Hvorfor kan ikke kommune, stat og privat næringsliv ta radikal rennafart og.....og bruke penger på noe som funker?

Reisen er målet? Fuck det! Reiser du til en plass hvor reise og destinasjon gir mersmak så reiser du tilbake til samme plass så ofte du kan! Etterhvert vil man kanskje invitere med kjente og kjære også. Eller i hvert fall appellere til andre om å reise til samme sted, skape samme opplevelse og muligens få samme resultat!?

Enn så lenge så er det reiseforbud.

Forøvrig, så har 15 av deltagerne kjørt opp og mange er like ved mål. Bemerk meg at det alltid er antall førerkort som er det siste jeg forteller om prosjektet Veien til førerkortet. En selvfølgeligighet når prosjektet ble så mye mer. Men akk og ve, da labber vi videre, lut i ryggen og venter på neste prosjekt.

Husk: Kjør forsiktig og bruk bilbelte!

OPPSØKENDE PSYKOLOG

- fra terapirom til byrom

Ola Dyrdal
Psykolog

Vi psykologer liker oss nok ofte best i terapirommet. Det er et trygt og oversiktlig sted hvor man kan ha full kontroll i sin egen verden. En verden bestående av skjemaer og grundige utredninger før man eventuelt starter et behandlingsforløp av aktuell diagnose, gjerne innenfor en manualbasert terapi. Dette bildet av psykologen er noe jeg ofte møter i samtaler med ungdom, og det kan være et krevende utgangspunkt for videre samtaler. For det å komme i første samtale med psykolog er sjeldent enkelt, og vi har alle med oss en hel del forestillinger fra hva vi har hørt av folk rundt oss, sett på TV og sosiale medier eller formet av egne erfaringer. Disse forestillingene skaper forventninger som kan være krevende å navigere, både for psykologen og den det gjelder. Man kan fort bli litt usikre begge to: Hva er egentlig greia her? Hvordan skal man sammen finne ut av veien videre? Når det kommer til å være oppsøkende psykolog, opplever jeg at dette ikke blir noe mindre komplisert; for hva er egentlig en oppsøkende psykolog?

Mitt møte både med arbeidslivet som psykolog og med det oppsøkende arbeidet startet gjennom hovedpraksis ved Uteseksjonen i Oslo i slutten av koronapandemien. Her så jeg hvordan Uteseksjonen jobbet inn mot spesielt sårbare grupper i en spesielt sårbar tid. Målgruppen faller ofte utenfor samfunnets sikkerhetsnett, noe pandemien forsterket da kravene for å delta i samfunnet ble høyere samtidig som de viktige arenaene for mestring og positivt samhold forsvant for veldig mange. I en slik virkelighet var behovet for psykiske helsetjenester som tenkte utenfor de vanlige rammene åpenbart. Samtidig var det på det personlige planet skummelt å forlate det trygge kontoret for å bevege seg ut på gata og inn i det ukjente hvor man ikke opplever kontroll eller nødvendigvis mestring. Man kan si at dynamikken mange pasienter kjenner når de kommer inn på terapirommet snus på hodet. Å gå oppsøkende er derfor en god øvelse i ydmykhet, da det er krevende å stå i situasjoner som oppleves sårbare og det gir en bedre forståelse av hvordan det er å bevege seg inn i "den andres verden".

For det er ikke bare ungdommene som ikke klarer å benytte seg av apparatet rundt seg som er formet av forestillinger, det er noe som gjelder oss alle. Ungdommer involvert i rus og kriminalitet svartmales ofte i den offentlige debatten og jeg forstår i økende grad at jobben også forutsetter en viss aktivisme. Når andre hele tiden identifiserer deg med vanskene dine, gjør det også noe med hvordan vi ser på oss selv og vi risikerer derfor å støte ut mennesker med selvoppfyllende profetier "om hvem de er". Det mangler ikke forskning som forklarer hvor avgjørende sosioøkonomiske faktorer er for å forklare hvem som begynner med rus eller kriminalitet. Likevel har vi mennesker en tendens til å ønske enkle forklaringer på komplekse problemer og den politiske dreiningen i samfunnet og verden vi er vitne til, serverer nettopp dette. Derfor mener jeg jobben alle ved Uteseksjonen gjør er så utrolig viktig ikke bare i det direkte arbeidet med ungdom, men for å

nyansere bildet av hvem disse ungdommene er og hva de trenger - for systemene rundt og forhåpentligvis også opp til de som styrer og befolkningen ellers.

Tilliten Uteseksjonen som institusjon har hos ungdommer er enestående og jeg innser at det er både en krevende oppgave og et spesielt ansvar å forvalte denne tilliten bygd opp av kolleger over lang tid. For nåløyet for å komme inn til spesialisthelsetjenesten er blitt stadig trangere og rammene krever at man er såkalt "motivert". Motivasjon for endring tar tid og det er derfor viktig at man ikke gir opp de som ikke er kommet dit at de er klare enda. Manglende evne til endring, gjerne forstått som "motivasjon", er et kjernesymptom ved rusavhengighet, men blir altså avgjørende for mange i at de ikke får tilbud om helsetjenester. Motivasjon burde heller sees i et helhetlig bilde og som en del av utviklingen

til ungdommene hvor konsekvenstenkning ikke er deres sterkeste egenskap og de gjerne har hatt manglende støtte til å bygge dette gjennom oppvekst. Da er det viktig at motivasjon ikke ses som en egenskap ved personen, men heller noe som kan jobbes med relasjonelt.

Mens ungdommene gjerne har sine vansker med å oppsøke behandling, så tenker jeg at vi som behandlere absolutt har våre utfordringer med å tilby behandling. Både verden og samfunnet endrer seg i voldsomt tempo, noe som ikke alltid gjenspeiles i psykologutdanningen eller tjenestene som finnes. I utdanningen veier teori tungt og den praksisnære opplæringen er i hovedsak satt i terapirommet hvor man har samtaler med pasienter en-til-en. En slik forståelse av behandling treffer ofte våre ungdommer i liten grad. For realiteten er at møter med ungdom i opp- og nedturer som bærer med seg sin historie, sjelden forstås best gjennom diagnoser og passer dårlig inn i pakkeforløp. Teoriforståelsen er nyttig, men utfordringen ligger selvfølgelig i hvordan man skal anvende kunnskapen på en måte som gjør den tilgjengelig for de som kan ha nytte av den.

“Jeg tenker at noe av den viktigste jobben jeg kan gjøre som oppsøkende psykolog er å være med å avmystifisere psykologer og annet helsepersonell for ungdommer i vår målgruppe som har behov

I det sosialfaglige perspektivet opplever jeg at det er større fokus på fleksibilitet og tilgjengelighet. Den første lærdommen jeg fikk ved Uteseksjonen er at ute på gata er det ingen fasit. Å møte mennesker spontant ute,

vurdere behov og bruke magefølelsen, er noe som er vanskelig å standardisere eller måle objektivt. Spør forskjellige uteseksjonister om hvordan man jobber oppsøkende så får man heller aldri samme svar. Her tror jeg vi innenfor helsefagene har noe å lære. For selv om man kan si at psykologen har kommet et godt stykke fra begynnelsen på Freuds forsøk på å forstå “hysteriske” fruer fra borgerskapet i Wien på sent 1800-tallet, så tror jeg mange fremdeles opplever psykologifaget som utilgjengelig og opphengt i teoretisk forståelse med lite konkrete verktøy. Det å jobbe som oppsøkende psykolog er derfor en sjelden mulighet til å kunne kombinere psykologforståelsen med den brede kompetansen som finnes på Uteseksjonen for å nå ungdommer som ellers ikke ville hatt tilgang på psykologtjenester.

Til tross for sine forskjeller opplever jeg at kjernen i det oppsøkende arbeidet og psykoterapi er det samme: Endringsarbeid gjennom relasjon. Det mellommenneskelige ligger helt til grunn, og vi er selv det viktigste verktøyet i møtet med ungdommen vi forsøker å hjelpe. Det krever mye av oss som hjelpere å navigere fleksibilitet og tilgjengelighet på en måte som er bra for ungdommen, samtidig ansvarliggjøre og gjøre dem i stand til å møte krav fra andre deler av hjelpeapparatet senere. For endringsarbeid er hardt arbeid, og er helt avhengig av et fungerende samarbeid dersom det skal fungere innenfor behandling. Jeg tenker at noe av den viktigste jobben jeg kan gjøre som oppsøkende psykolog er å være med å avmystifisere psykologer og annet helsepersonell for ungdommer i vår målgruppe som har behov, men av forskjellige grunner ikke klarer å oppsøke behandling. For behandling er grunnleggende sett møter mellom mennesker og forsøk på å sammen finne veien videre. Derfor er viktigheten av gode erfaringer tidlig helt avgjørende for hvorvidt man oppsøker hjelp senere.

FRA AKADEMIA TIL PÅVIRKNING

Janelle Shari Weir
ph.d Nevrovitenskap

Lab til liv

Jeg har alltid vært fascinert av hjernen – hvordan den fungerer, dens innflytelse på atferd, og opprinnelsen til følelser og beslutninger. Jeg begynte å studere psykologi på bachelor-nivå i mitt hjemland, Jamaica, for å svare på disse spørsmålene. Det var imidlertid ikke før jeg flyttet til Norge for å fordype meg i vitenskapelig forskning ved NTNU, at jeg begynte å virkelig forstå de intrikate måtene våre miljøer og livserfaringer former oss på et nevrologisk nivå.

Etter å ha viet syv år til nevrovitenskapelig forskning og oppnådd min doktorgrad i medisin og helsefag, virket en karriere i academia – spesielt innen et felt som fortsatt fascinerer meg – som et naturlig neste steg. Likevel begynte jeg snart å stille spørsmål ved denne veien, drevet av et voksende ønske om å bruke min kunnskap innen nevrovitenskap på måter som kunne bygge bro mellom teoretiske innsikter og praktisk samfunnspåvirkning.

Som forskere har vi som mål å avdekke de grunnleggende prinsippene for den naturlige verden og bruke dem til å løse virkelige utfordringer. Nevrovitenskap er et fascinerende felt med enormt potensial for å påvirke enkeltpersoner, lokalsamfunn og samfunnet som helhet. Messeskets kapasitet for følelser, minne, tanke, læring og atferd ligger alle i de billionene av nevroner, deres forbindelser og nettverk i hjernen. Disse nevralt systemene er spesielt dynamiske i barne- og ungdomsårene, når hjernen fortsatt er i utvikling og reagerer sterkt på ytre påvirkninger. Derfor er det en sensitiv og uatskillelig sammenheng mellom hjernen og samfunnet, og ved å styrke det samarbeidende arbeidet med å bruke nevrovitenskapelig kunnskap til å løse samfunnsproblemer, kan vi styrke tiltakene for å forbedre liv, spesielt for utsatte grupper som unge mennesker. Så, overgangen fra pipetter og laboratoriefrakker til å bli en del av Uteseksjonen i Trondheim, et team som fokuserer på oppsøkende arbeid og rus- og kriminalitetsforebygging blant ungdom, kan være et modig steg, men et som føltes helt riktig.

Nevroplastisitet av en generasjon

Nevrovitenskap gir verdifulle innsikter i hjerneutvikling og hjerneplastisitet, som kan være avgjørende for å informere strategier for rus- og kriminalitetsforebygging blant utsatte ungdom. Et sentralt område for å forstå og legge til rette for endring, ligger i å sette de miljømessige erfaringene disse ungdommene møter i kontekst, og forstå hvordan disse erfaringene kodes inn i biologiske prosesser som ofte går ubemerket hen, men som har en dyp innvirkning på atferd.

Den ungdommelige hjernen er svært tilpasningsdyktig og gjennomgår betydelig omkobling i kritiske perioder av vekst og utvikling som påvirker livslange prosesser som beslutningstaking, impuls-kontroll og risikovurderinger. Nevroplastisitet, hjernens evne til å reorganisere og danne nye nevronale forbindelser basert på informasjonen den mottar fra omgivelsene, spiller en nøkkelrolle i å forme disse prosessene i ungdomsårene. Denne tilpasningsevnen gjør hjernen spesielt følsom for både positive og negative miljøpåvirkninger, og kan ha langvarige effekter på hjernens struktur og funksjon, som til slutt påvirker atferd og kognitive funksjoner gjennom hele livet.

Et relevant eksempel på hvordan miljøfaktorer påvirker nevroplastisitet, kan ses i pandemiens innvirkning på hjernens utvikling hos ungdom. Studier fra University of Washington og Stanford University antyder at pandemirelaterte stressfaktorer har fysisk endret ungdomshjerner, noe som har ført til økt kortikal tynning og akselerert hjernealdring, muligens på grunn av overdreven tap av nevroner. Tidligere ble slike effekter kun observert hos barn som opplevde kronisk motgang, som alvorlig omsorgssvikt eller familiedysfunksjon. Disse hjerneforandringene reiser et viktig spørsmål: Hva betyr det for en 16-åring hvis hjernen deres eldes for tidlig?

Hos voksne knytter forskning kortikal tynning og hjernealdring til kognitive og hukommelsesrelaterte problemer. Hvis det samme gjelder for ungdom – selv om vi ikke kan si det med sikkerhet ennå, men kan spekulere – kan det føre til vansker med resonnering, beslutningstaking, emosjonsregulering og evnen til å lære ny informasjon eller dra lærdom fra tidligere erfaringer. Dette kan bidra til å forklare hvorfor noen utsatte ungdommer, spesielt de som allerede har vært utsatt for motgang som mishandling, omsorgssvikt eller familiekonflikter, sliter med atferdsendringer.

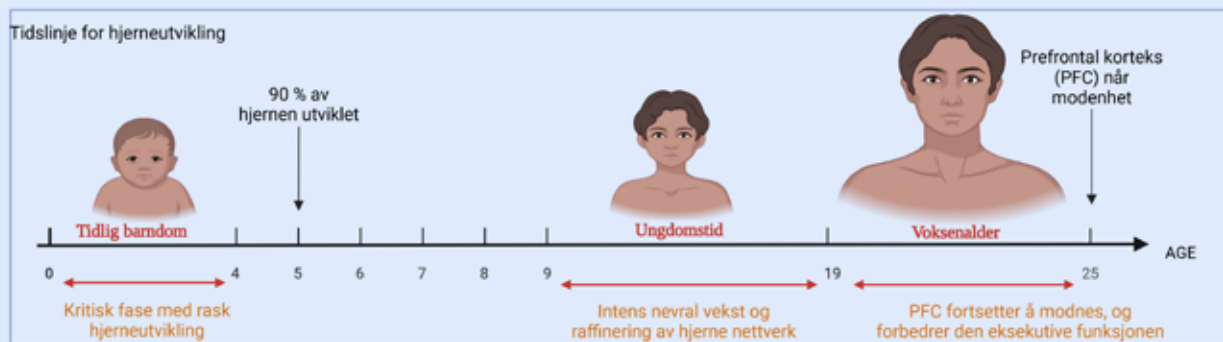
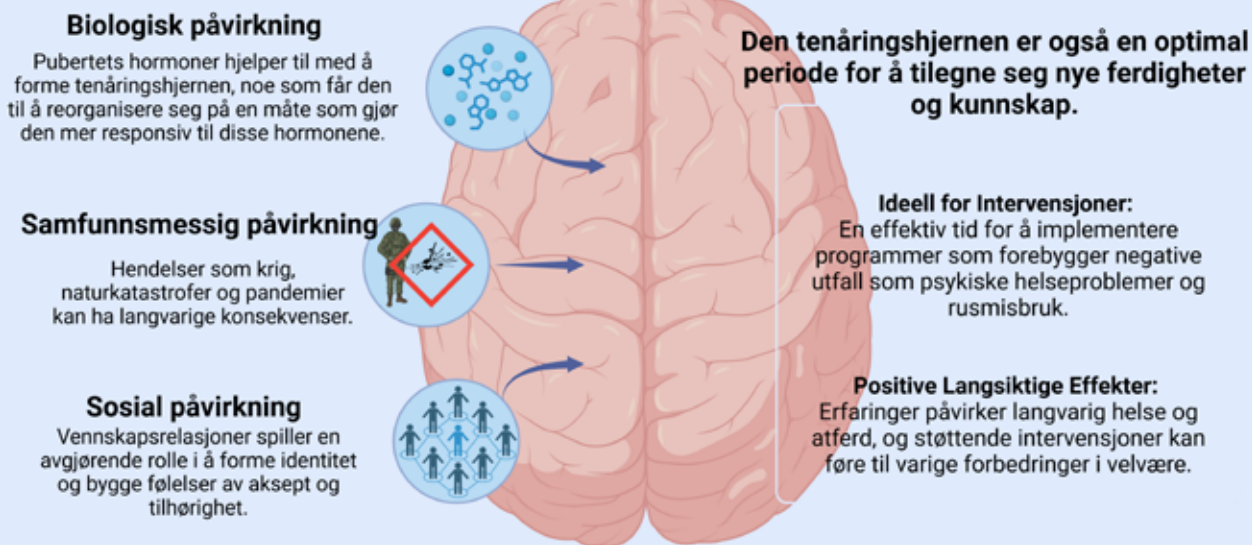
“ Forståelsen av nevroplastisitet er spesielt viktig i sammenheng med rus- og kriminalitetsforebygging blant ungdom

Forståelsen av nevroplastisitet er spesielt viktig i sammenheng med rus- og kriminalitetsforebygging blant ungdom. Tidlig eksponering for rusmiddelbruk kan for eksempel endre hjernens belønningssystem, noe som gjør det vanskeligere å motstå begjær og regulere impulser, og potensielt legger grunnlaget for et liv med avhengighet eller deltakelse i kriminell aktivitet.

Hjernens nevroplastisitet gir imidlertid også en mulighet for intervensjon. Den samme nevroplastisiteten som gjør den ungdommelige hjernen sårbar, gir også en kraftig mulighet for intervensjon. Måltrettede, evidensbaserte forebyggingsstrategier, som kognitiv atferdsterapi, mentorprogrammer

Nevroplastisitet i tenåringshjernen

og ferdighetsbyggende aktiviteter, kan bidra til å omforme nevronale veier på måter som reduserer sannsynligheten for rusbruk og kriminell aktivitet, samtidig som de forsterker sunnere mestringsstrategier og bedre beslutningstaking. I tillegg er programmer som har som mål å bygge positive sosiale relasjoner og tilby støttende miljøer avgjørende for å styrke veier som fører til positiv atferdsendring. Den ungdommelige hjernen er svært følsom for sosial tilbakemelding, og dette fokuset på sosiale bånd og å skape et nettverk av støttende relasjoner retter hjernens belønningssystem på en positiv måte, noe som kan hjelpe ungdom å finne tilfredsstillelse i konstruktive aktiviteter i stedet for å ty til rusmidler eller kriminell atferd for stimulering.

“**Den samme nevroplastisiteten som gjør den ungdommelige hjernen sårbar, gir også en kraftig mulighet for intervensjon.**

Å se ansiktene bak fakta

Uteseksjonen i Trondheim tilbyr en modell for å integrere vitenskapsbaserte forebyggingsstrategier for å redusere risikoen for at ungdom blir involvert i kriminalitet eller rusmisbruk. Ved å anerkjenne at hjernen trives i sosiale miljøer, fremmer Uteseksjonen en følelse av tilhørighet gjennom lavterskel oppsøkende arbeid og oppfølging, og bygger positive relasjoner som styrker nevrale nettverk knyttet til tilknytning og tillit. Disse relasjonene er avgjørende for å møte risikofaktorene knyttet til potensielt antisosial atferd.

I tillegg støtter strukturerte aktiviteter, som yrkesrettede aktiviteter og de som tilbys i guttegruppen, utviklingen av eksekutive funksjoner som planlegging og selvkontroll, som fortsatt er under utvikling i ungdomsårene. Dette gir ungdommen en følelse av mening og leder dem bort fra negative påvirkninger. For de som allerede viser tegn på mindre lovbrudd eller rusmisbruk, tilbyr Uteseksjonen et trygt rom for åpen diskusjon, som hjelper dem med å utvikle sunnere mestringsstrategier og styrke nevrale veier knyttet til problemløsning, emosjonell regulering og beslutningstaking. Disse strategiene veileder ungdom gjennom en hjerneutviklingsprosess som fremhever potensialet for endring og vekst, fremmer sunnere valg, bygger motstandskraft og reduserer sannsynligheten for kriminelle handlinger og rusrelaterte konsekvenser.

Å modellere nevrale nettverk i et laboratorium er én ting, men å jobbe med unge mennesker – hjelpe dem å vokse, tilpasse seg og blomstre – er der den virkelige påvirkningen ligger. Selv om dette arbeidet ikke alltid gir umiddelbare resultater – tross alt er vi i ferd med å omskrive programmene til det mest komplekse beregningssystemet som finnes – er muligheten til å forme deres fremtid en gave som varer livet ut.

References:

- Vaidya, N., et.al., (2024). The impact of psychosocial adversity on brain and behaviour: An overview of existing knowledge and directions for future research. *Molecular Psychiatry*, 29(10), 3245-3267.
- Gotlib, I. H., et.al., (2023). Effects of the COVID-19 Pandemic on Mental Health and Brain Maturation in Adolescents: Implications for Analyzing Longitudinal Data. *Biological Psychiatry Global Open Science*, 3(4), 912-918.
- Corrigan, N. M., et.al., (2024). COVID-19 lockdown effects on adolescent brain structure suggest accelerated maturation that is more pronounced in females than in males. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 121(38), e2403200121.

FRA FJERN SLEKT TIL UTESEKSJONENS LILLESØSTER

- Utekontakten i Heimdal

Malene K. Simonsen
*Oppsøkende miljøterapeut,
Utekontakten Heimdal*

Devrim Haco Boyaci
*Oppsøkende miljøterapeut,
Uteseksjonen i Trondheim &
Utekontakten Heimdal*

Fra å være et prosjektbasert *Team som tåler*, til å få det oppsøkende arbeidet som *Ute for ungdom* fast på ramma i Kulturenheten, har vi nå gått tilbake til å bli et prosjekt med faglig forankring i gurun av oppsøkende sosialt arbeid i Trondheim, nemlig Uteseksjonen. Så glad og takknemlig kan man faktisk bli for å være tilbake som et prosjekt! I sammenheng med prosjektet, har vi også byttet navn til et mer anerkjent navn nasjonalt sett. Vi er *Utekontakten Heimdal*, i den halvveis glemte bydelen, som endelig har blitt satt på kartet.

Det skal sies at Ute for ungdom fortsatt er et fast tiltak, men at det er gjort forsterkninger ved at vi nå er blitt Utekontakten. Utekontakten er et samarbeidsprosjekt mellom Kulturenheten og Uteseksjonen i Trondheim. Det er viktig å nevne at vi gjennom å ha blitt Utekontakten har fått et sikkert fagverktøy som gjør at vi kan loggføre, registrere, og skrive journal, for å sikre jobben vi gjør ute og inn mot ungdom i Heimdal bydel. Utekontakten har også, i tillegg til det oppsøkende arbeidet, utvidet tilbudet ved at vi nå jobber med lavterskel oppfølging av ungdom i Heimdal bydel. Lavterskel oppfølging gir oss mulighet til å hjelpe og bistå ungdom på en mer oversiktlig og effektiv måte. Vi kan innhente samtykke for samarbeid, skrive logg på et sikkert arbeidsverktøy og holde kontakten over tid.

Veien til samarbeidet med kolleger i Uteseksjonen, med mulighet til å kunne benytte seg av kunnskap og funksjoner som Uteseksjonen har, er betraktelig kortere. Dette er noe både kolleger i Utekontakten og ungdom i bydelen vår generelt har nytte av. Et eksempel er en kollega i Utekontakten som har hovedarbeidsplassen sin på en skole. Han forteller om viktigheten av overgangen til Utekontakten fra Ute for ungdom, og spesifiserer at han aldri hadde koblet på psykolog fra Uteseksjonen, hadde det ikke vært for Utekontakten og endringene som fulgte med. Han gir uttrykk for en god informasjonsflyt som ikke har vært tilstede i lik grad tidligere, som gjør det enklere å ta kontakt med kolleger i Uteseksjonen. Utekontakten og Uteseksjonen har god nytte av hverandre. Samlet har vi fått mer kunnskap og oversikt over ungdomsmiljøet i sentrum og i Heimdal bydel. Utekontakten knytter Sørslia og Midtbyen tettere sammen.

Utekontakten har gått bort fra tidligere Ute for ungdoms gjenkjennelige logo, og fått et nytt visuelt uttrykk i sitt emblem. Ungdommene i Heimdal bydel har tatt godt imot endringene, og det tok ikke lang tid før Utekontakten var det som gjaldt. Vårt nye visuelle element er relativt lik Uteseksjonens gule med sol og måne, men navnet er så klart forskjellig og Utekontakten har gått for rødtoner. Gjennom likhetene i logoene våre, har vi erfart at ungdom "kjenner oss igjen" eller forbinder Utekontakten med Uteseksjonen. Det er en god icebreaker for å komme i kontakt med ungdom vi ikke har pratet med tidligere.

“ Utekontakten knytter Sørsia og Midtbyen tettere sammen

Utekontakten Heimdals oppsøkende arbeid foregår selvsagt i Heimdal bydel. Heimdal bydel er et stort geografisk område. Det strekker seg fra drabantområder med lavblokker, til nærmiljø med store kjøpesenter og utallige fast food restauranter, til bygder og skogområder med fjøs, traktor og kyr. Heldigvis har vi elsparkesykler, elsykler og ikke minst en bil vi benytter i arbeidet for å nå over bydelen vår.

Metoden fra Ute for ungdom har vi tatt med oss videre inn i arbeidet i Utekontakten. Vi er i dag elleve ansatte. Gjennom prosjektet 'Utekontakten' har vi fått to nye 100 prosent stillinger inn i teamet. Den ene er ansatt av Uteseksjonen og den andre av Kulturenheten i Trondheim kommune. De to har store deler av arbeidsuken tilholdssted på Uteseksjonen. Fokuset for arbeidet til hundre prosentene er oppsøkende sosialt arbeid, oppfølging av ungdom som tilhører Heimdal bydel samt administrative oppgaver som inkluderer arbeid med fagverktøy, planlegging, og møtevirkosomhet. De ansatte med 100 prosent stilling jobber en kveld i uken på Heimdal bydel og en kveld i uken sammen med Uteseksjonen i tillegg til noe helgearbeid. De resterende ni ansatte i teamet har cirka en tretti prosent stilling i Utekontakten, og har et annet primærarbeidssted.

Teamet er et tverrfaglig og tverretatlig team, sammensatt av ansatte fra Barne- og familietjenesten Heimdal, tiltaksteam i BFT Heimdal, Trondheimshjelpa, skoler i bydelen, og ansatte fra Ung kultur i Kulturenheten. Av skolene som er en del av ansattgruppen, har vi en ansatt som jobber primært på Spongdal skole på ungdomstrinnet, en ansatt som jobber på Kattem skole, og den siste ansatte fra skolen jobber på Klæbu ungdomsskole. Av ansatte som primært jobber i Kulturenheten har to ansatte som er ansatt i Ung kultur Heimdal, og to ansatte som er ansatt i Ung kultur Saupstad. Det er mange fordeler ved å jobbe tverretatlig i et slikt team. I all hovedsak er tanken at ungdommene møter de samme voksne på kveldstid som de møter på dagtid, det er kort vei når det kommer til samarbeid mellom instansene, og man får en bredere oversikt over ungdomsmiljøet.

Utekontakten er ute i Heimdal bydel fem kvelder i uken, fra mandag til og med fredag i tidsrommet 18.00 til 22.00, og fra 20.00 til 23.00 på fredagskvelder. For ansatte i 30 prosent stillinger er arbeidstiden i Utekontakten i hovedsak bundet til oppsøkende sosialt arbeid. Vi forsøker å få inn noe lavterskel oppfølging i løpet av den tiden som er tilgjengelig. Teamet har en felles teamtid på mandager hvor alle samles for å oppsummere uken som har vært, i tillegg til å legge en plan for kommende uke. Vi tar også opp saker som er aktuelle, går gjennom henvendelser som har kommet inn, og fordeler arbeidsoppgaver oss imellom. En annen viktig del av teamtiden er at teamet kommer frem til fokusområder for hvilke områder som skal prioriteres i visse perioder, mål for perioden, som evalueres ved månedens slutt.

Kort oppsummert er vi i teamet glade for å ha blitt til Utekontakten Heimdal, og vi håper på å fortsette å være Utekontakten Heimdal etter endt prosjektperiode. Det skal vi i teamet jobbe for! Takk til Stine og Julie i Ung kultur som har lagt inn et godt stykke arbeid for å få til oppsøkende arbeid i bydelen. Takk også til Camilla i Uteseksjonen som plukket oss opp og løftet oss noen steg videre i arbeidet med ungdom i Heimdal bydel.

OM KRIG OG HÅP

- Hvordan vår bakgrunn former vårt arbeid

Azra Halilovic
Minoritetsrådgiver

Bilal Imad El Sayed
Oppsøkende miljøterapeut

Verdenssituasjonen er preget av usikkerhet og ledere som nærer denne usikkerheten og fyrer opp under vår egen frykt. Det som foregår i Gaza, Ukraina og Sudan har en stor virkning på både mange av de familier og ungdommer vi jobber med, men også ansatte på Uteseksjonen.

Verden forandrer seg raskt. Vi mennesker håndterer endringer ulikt, og i møte med det ukjente kan vi føle frykt og usikkerhet. Som minoritetsrådgiver ved Uteseksjonen opplever jeg, både i samtaler med individer og i diskusjoner innenfor systemet, at “det ukjente” ofte er et tema. I arbeidet med det ukjente er det, etter min erfaring, viktig å vite hvordan en håndterer sitt eget møte med frykt. Vi er redde for det vi ikke kjenner, for det vi ikke vet. Legen Ingvard Wilhelmsen, som har møtt mange pasienter som sliter med frykt, har sagt at når mennesker vet hvilke utfordringer som venter dem og hvilke problemer de faktisk har å løse, klarer de alltid å forholde seg til det. Derimot, hvis de ikke vet hva som venter dem, og om individet er i en situasjon hvor vedkommende mangler innsikt, og/eller oversikt, over sin egen situasjon, kan det skape angst og uro. Har vi ikke oversikt, eller er usikre og uvitende, er det naturlig å kjenne frykt. Derfor er det viktig å etterstrebe oversikt, og tilegne seg kunnskap om hva det måtte være, slik at en lettere kan forholde seg til sin egen frykt, men også finne gode løsninger på ulike utfordringer.

Verden er i endring og vi er alle en del av et større bilde. Eller av et større system, kall det en organisme om du vil. Vi alle er viktige organer i en kropp vi kan kalle samfunnet. Når et organ svikter, må det få relevant hjelp og bistand for at hele kroppen skal fungere best mulig. Vi er sårbare, men vi er også sterke. Vi er individer, men vi er også del av et fellesskap. I dag er det fellesskapet vi er en del av er mye styrt av penger og velstand. Fokus på penger og velstand kan få meg til å nærmest merke et mekanisk syn på mennesket. Det er snakk om produktivitet, effektivitet, økonomi i vekst og et “In gold we trust” verdisamfunn. Dette preger vårt verdisyn men også pålegger oss en holdning om at vi skal klare alt selv. Vi klarer overhodet ikke alt selv! Vi trenger hverandre og vi er, ja, avhengig av hverandre. Omsorg må tilbake på kartet som en viktig kapital som har verdi og pris.

Verdenssituasjonen er preget av usikkerhet og ledere som nærer denne usikkerheten og fyrer opp under vår egen frykt. Som min kollega Bilal beskriver lenger ned i denne teksten har situasjonen i verden, og konflikter andre steder på kloden, en direkte effekt på

oss her hjemme i Norge. Det som foregår i Gaza, Ukraina og Sudan har en stor virkning på både mange av oss ansatte, og de familier og ungdommer vi jobber med på Uteseksjonen. Våre politikere har det siste året ofte gitt uttrykk for at vi ikke må la Midtøsten-konflikten komme hit. Det vi på Uteseksjonen vet er at konflikten allerede er her, og vi må forholde oss til den. I boken "Om tyranni" skriver den amerikanske forfatteren Timothy Snyder: "Livet er politisk - ikke fordi verden bryr seg om hva du føler, men fordi verden reagerer på det du gjør." Akkurat dette har jeg reflektert mye over i det siste. Når vi blir emosjonelt aktivert av verden rundt oss, hvordan handler vi da? I løpet av 2024 har det politiske kartet endret seg både lokalt og globalt. I Trondheim har vi fått et nytt bystyre og det har selvfølgelig preget oss både privat og profesjonelt. Min bekymring over at verdier og holdninger endrer seg i en mer individualistisk retning krever våkenhet om hva som er viktig, på et verdimeslig plan, å kjempe for. På verdensbasis er vi dessverre påvirket av det politiske klimaet og valget i USA. Den nye presidenten i USA, Donald Trump, skaper ikke trygghet og tillit med sin retorikk og handlinger. Opp i alt lever vi i en verden der naturen og jorden vår lider, og klima og miljøkollapsen er et faktum. Det skal godt gjøres ikke å bli forvirret, handlingslammet og redd for oss "vanlige" folk. Men det er nå det gjelder å se det større bildet og sammenhengen i at vi alle, både lokalt og globalt, er forbundet med hverandre. Slik jeg ser det, finnes det ikke noe annet valg enn å finne måter vi kan hjelpe og støtte hverandre på. Det er verdt å huske på at velferdsstaten er bygget på verdier. Verdier som gagnar et fellesskap der vi alle kan leve gode liv. Det er nå det er viktig å ikke lukke seg inn i sin egen frykt og stenge for andre, fordi en tror at "meg og mitt først" er løsningen på en usikker fremtid. Vi er nødt til å se hverandre, anerkjenne hverandre og leve med hverandre i fred. Vi må lære oss hvordan å stå i uvitenhet og usikkerhet på en verdig måte som ikke skader verken oss selv eller andre. Jeg tror tiden som kommer vil bli vanskelig og utfordrende på flere forskjellige måter. Men vi kan velge å se på det som en mulighet til å skape en bedre verden hvor medfølelse for andre blir satt i system. Thomas Metzinger er en tysk filosof som i et intervju høsten 2024 med Morgenbladet, der han snakker om miljøkatastrofen, uttalte dette: "Vi er fulle av kognitive biaser og selvbedragsmekanismer. I tillegg er vi grådige, og eier i virkeligheten egentlig

ikke medfølelse, unntatt for en ytterst liten gruppe. Evolusjonen har gjort oss slik. Et resultat er at vi kan være fryktelig onde overfor dyr og andre mennesker." Metzinger skriver om meditasjon og hvordan det å meditere kan være en vei til å lære oss medfølelse og på den måten bidra så godt vi kan konstruktivt i en urolig verden.

La oss endre oss, la oss lære hva ekte medfølelse er, hva det betyr for oss og hvordan å jobbe for å bli mer medfølelse. Jeg ønsker meg medfølelse som en prioritert politisk agenda verden over. Slik, tror jeg, kan vi finne mer fredelige løsninger som kan ha effekt både lokalt og globalt. Bare gjennom å anerkjenne omsorg og medfølelse som grunnleggende for velstand, kan den transformeres til menneskelig lykke. Med dette i tankene vil jeg be dere om å lese om min kollega Bilal Imad el Sayed sin opplevelse av hvordan folkemordet i Gaza har preget han.

Refleksjoner over året 2024 i lys av situasjonen i Midtøsten

Mitt navn er Bilal Imad El Sayed, og jeg jobber ved Uteseksjonen med fokus på ungdom, rus og kriminalitet. Min familie er opprinnelig fra Palestina. Jeg flyttet til Norge fra Libanon i 2006 som 11-åring, etter at faren min søkte om familiegjenforening. Min oppvekst var preget av krigen mellom Libanon og Israel, noe som har formet mye av min forståelse for konflikter og deres menneskelige kostnader. Jeg husker tydelig lyden av flyene og den overhengende frykten for bomber. Denne bakgrunnen har fulgt meg gjennom livet og spiller

en rolle i hvordan jeg tilnærmer meg mitt arbeid i dag. Min tilnærming i arbeidet mitt er preget av personlig engasjement og profesjonalitet. Jeg bygger sterke relasjoner med ungdommene, noe som gir dem tillit til å åpne seg. Jeg forstår at mange av dem bærer på traumer, enten det er fra flukt, krig eller sosialt utenforskap. Derfor møter jeg dem med tålmodighet og respekt.

Året 2024 har vært et spesielt utfordrende år. Konflikten i Gaza eskalerte, og som mange andre, visste jeg hva som ville skje: tap av menneskeliv, lidelse og usikkerhet som spredte seg videre til

Foto: Hosny Salah from Pixabay

Libanon. Min familie, inkludert min storesøster og hennes fire barn i Libanon, ble direkte berørt av denne uroen. Samtalene med faren min etter 7. oktober 2023 bekreftet de verste fryktene mine. Dette har hatt en dyp innvirkning på meg personlig og profesjonelt. Jeg har kjent på en tung byrde, med bekymringer for mine nære samtidig som jeg skal være sterk for å håndtere min jobb.

Som en ansatt i Trondheim kommune har jeg sett hvordan situasjonen i Midtøsten har påvirket ungdommene vi jobber med. De har fått med seg nyhetene og uttrykt sterke følelser, noe som har

gjort det nødvendig å åpne meg selv opp for diskusjoner og refleksjoner. Mange av ungdommene har hatt gode, men intense diskusjoner rundt temaet, mens andre har vist sinne og frustrasjon. For meg har det vært viktig å skape en balansert dialog, spesielt for å dempe hatefulle ytringer.

En spesiell utfordring har vært å håndtere stereotype oppfatninger. Som palestiner har jeg vært opptatt av å formidle at jødiske borgere i Trondheim skal behandles på lik linje med alle andre. Dette er et budskap jeg har delt aktivt i mitt arbeid, og jeg har opplevd at mange av ungdommene har vært åpne for denne tankegangen. For å styrke dette perspektivet og øke forståelsen blant beslutningstakere, deltok jeg i møter på Rådhuset med kommuneledelsen. Gjennom disse samtalene fikk vi anledning til å presentere oss palestinere og våre meninger, noe som jeg opplevde som både viktig og givende.

Gjennom disse erfaringene har jeg blitt enda mer bevisst på hvor viktig det er med dialog, medmenneskelighet og et åpent sinn i arbeidet med ungdom. Krigen i Midtøsten minner oss om hvor raskt konflikter kan skape splittelser, selv langt unna selve krigsområdene. For meg er dette en påminnelse om verdien av det arbeidet vi gjør i Uteseksjonen: Å skape trygge rom for ungdom, fremme forståelse og bygge broer mellom ulike perspektiver.

Avslutningsvis er det mitt håp at året som kommer bringer fred, ikke bare i Midtøsten, men også i sinnet til de unge vi jobber med. For meg personlig er dette arbeidet ikke bare en jobb, men også en mulighet til å bidra til en bedre fremtid, både lokalt og globalt.

“WHEN SWEDEN COUGHS - DOES NORWAY CATCH A COLD?”

- Hvordan sikre godt smittevern

Camilla Wright
Avdelingsleder

Da jeg skulle velge meg et tema for min masteroppgave var det mye ubesluttomhet, usikkerhet og kanskje også litt uvilje. Jeg hadde tatt et masterløp med fokus på verdibasert ledelse og det var forventet at den skulle handle om ledelse. Som andre mellomledere er jeg i utgangspunktet i overkant glad i eget fagfelt, Jeg tenkte mye på hvordan jeg kunne skrive og lære mer om faget, samtidig som det handlet om ledelse.

Akkurat i samme tidsrom var mediene preget av en relativt hard politisk retorikk om ungdomskriminalitet, og det var nye overskrifter, meningsinnlegg og debatter daglig om den negative utviklingen blant ungdom. Overskriftene er preget av tabloidisering og brukt for å skremme, eller å sikre “clickbait”.

“Hjelpesløse tiltak mot ungdomsvold”, “politiets desperate kamp”, “kampen for å få slutt på kriminalitet blant ungdom” og “gjengkriminalitet, narkotika og importert svensk kriminalitet”

Svenske tilstander har blitt betegnelsen som media bruker når de skal skrive om ungdomskriminalitet og skape debatt. Våre politikere, uavhengig av partipolitisk tilhørighet, er raske med å presentere løsninger, og det kan virke som de konkurrerer om hvem som skal “vinne kampen” og hvem som skal finne de kjappe løsningene. Det er ofte diskursen om straff og harde konsekvenser som får mest oppmerksomhet. Innvandring blir også et tema i samme diskusjon. Det blir ofte en debatt som er preget av polarisering og der ytterpunktene dominerer. Når ungdomskriminaliteten øker stilles det stadig spørsmål i media om vi nå er på vei mot “svenske tilstander” her i landet. Det er også en tydelig vridning mot at ungdomskriminalitet skal bekjempes, og at forebygging ikke har like stor betydning, noe som jeg mener er en fallitterklæring for oss alle.

Når jeg gikk litt dypere inn i tematikken og undersøkte de ulike vinklingene og debattene så ble det veldig tydelig for meg at det var noen perspektiver på fenomenet som var mangelfulle, og jeg ble oppriktig nysgjerrig på hvor sosialarbeiderne var i denne debatten? Derfor ble mitt tema for masteroppgaven å se på sosialt arbeids ansvar og funksjon i det kriminalitetsforebyggende arbeidet rettet mot ungdom. Hva er det som fremmer og hva er det som hemmer utøvelsen av sosialt arbeid. Det er under dette perspektivet ledelse ble en faktor, og slik viktig hvis man skal kunne forebygge ungdomskriminalitet på kort og lang sikt.

Kriminalitet er ikke en ny samfunnsutfordring. Forskning på ungdomskriminalitet har røtter tilbake til slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet. Noen av de første systematiske studiene kom fra sosiologer og kriminologer som var opptatt av urbane problemer og sosial kontroll. En av de tidligste og mest kjente studiene var «The Polish Peasant in Europe and America» (1918–1920) av *William I. Thomas* og *Florian Znaniecki*, som utforsket hvordan sosial desorganisering påvirket kriminalitet blant unge innvandrere. På 1920- og 1930-tallet utviklet Chicago-skolen innen sosiologi viktige teorier om kriminalitet, inkludert ungdomskriminalitet. Forskere som *Clifford R. Shaw* og *Henry D. McKay* undersøkte hvordan fattigdom, sosiale normer og bydelsforhold påvirket ungdommers tilbøyelighet til kriminalitet. I etterkrigstiden, spesielt fra 1950-tallet og utover, kom det mer psykologisk orientert forskning på ungdomskriminalitet, blant annet teorier om sosiale bånd (*Travis Hirschi, 1969*) og subkulturer (*Albert Cohen, 1955*).

Dette viser at vi over lang tid har hatt kunnskap om hva som ofte er årsaken til at ungdomskriminalitet skjer, men likevel så får dette lite fokus når politikere skal se på løsninger. Det kan virke som at kriminalitet har gått fra å være et sosialt problem til et ordensproblem med utgangspunkt i egen-skaper hos det enkelte individ. Jeg er oppriktig bekymret for at debatten i seg selv kan være med å skape enda mer utenforskap for noen grupper i samfunnet, og at dette på sikt vil føre til en ytterligere økning i kriminalitetsstatistikken.

Denne utviklingen gjorde meg nysgjerrig på hvordan de som faktisk jobber tett på ungdom i risikosonen opplever situasjonen, og hvilke perspektiver de har på forebygging og løsning. For å få et dypere innblikk i dette, gjennomførte jeg intervjuer med både ansatte og ledere i tjenester som jobber med sosialt arbeid rettet mot ungdom i risikosonen for kriminalitet. Det er noen tydelige fellesnevnerne uavhengig om man er ansatt eller leder. Svarene, analysene og løsningsforslagene gir meg en fornyet tro på at dersom vi anerkjenner og tar i bruk den kunnskapen som finnes, kan vi bidra til å snu den negative utviklingen. Mange peker på en økende individualisering av strukturelle samfunnsutfordringer, der ungdom som finner tilhørighet og mestring i utenforskap ofte blir sett på som enkeltindivider som skal “behandles”

eller “bli friske” – uten at større, underliggende faktorer som fattigdom, trangboddhet og sosial ulikhet blir en del av løsningen. Skal vi lykkes, må vi utvide perspektivet og anerkjenne at bærekraftige endringer krever både individuell oppfølging og strukturelle tiltak.

Det som gir mindre håp, er at de jeg intervjuet fortalte om ledelse som ikke gir rom for ytring og deling av kunnskap. De forteller om trange rammevilkår for utøvelsen av arbeidet og strenge retningslinjer for å dele det man kan og ser. Dette kan være et hinder for at kunnskapsgrunnlaget til de som beslutter og fordeler blir godt nok.

Den politiske dimensjonen i sosialt arbeid har nesten forsvunnet fra både utdanningene og i arbeidslivet, og den hierarkiske linjeledelsen man finner i offentlig sektor mener mange kan være en barriere for å kunne utøve godt sosialt arbeid. Det er mange som sier at “hviskeleken” var mer moro på barnebursdag enn i offentlig sektor.

Det er flere som etterlyser et større fokus og satsing på å jobbe mer systematisk opp mot de større samfunnsutfordringene vi ser, og at vi må finne bedre balanse mellom de mer individrettede tiltakene og systemarbeidet.

Det blir likevel for enkelt å bare skyldte på “ledelse” eller systemet. Vi har alle et selvstendig ansvar for å jobbe for å få de nødvendige rammebetingelsene. Ungdommene som vi møter i vårt arbeid fortjener at vi tør å stikke hodet frem, og at vi tar ansvar for at den forebyggende innsatsen er faglig forankret. Ressursfordeling i offentlig sektor vil alltid være en faktor, men da ønsker jeg å utfordre oss alle til å komme med løsningsforslag, i stedet for å bare bli sur og tverr. Jeg anerkjenner at å rope i skogen, uten å få svar, eller de svarene man ønsker seg, kan være utmattende.

Likevel er dette faktorer som har betydning for om vi kan forebygge ungdomskriminalitet, og om vi kan hindre at det som skjer i Sverige også kommer til Norge og Trondheim. Vi må se det store bildet, også når det kommer til denne utfordringen. Hvis man ser på definisjonen av sosialt arbeid som fremhever en faglig og praktisk tilnærming som har som mål å fremme sosial rettferdighet, velferd og livskvalitet. Det innebærer å styrke enkeltindivider og gruppers evne til å mestre utfordringer, samt å forebygge og håndtere sosiale problemer. Gjennom tverrfaglig samarbeid og systematisk

“ Ungdomskriminalitet
er en felles samfunns-
utfordring, og må løses i
fellesskap med andre

innsats på både individ-, gruppe- og samfunnsnivå, jobber sosialarbeidere for å skape inkluderende og bærekraftige løsninger som ivaretar de mest sårbare i samfunnet.

Forebygging av ungdomskriminalitet er et ansvar som skal deles på mange aktører, fra offentlige tjenester, som kommune og politi, men også opplyste og redelige politikere, og ikke minst vi som er en del av dagens foreldregenerasjon. Ungdomskriminalitet er en felles samfunnsutfordring, og må løses i fellesskap med andre. Sosialt arbeid som profesjon skal være i front av dette arbeidet, men ledelsen må sammen med praksisfeltet jobbe frem en legitimitet som sikrer en kunnskapsbasert tilnærming, og unngår at beslutninger ikke bare blir emosjonsbaserte. Sosialarbeidere må ta ansvar og innta en mer offensiv rolle inn i arbeidet mot å skape like forutsetninger for flere. Understøtte de gode universelle og forebyggende tiltakene som favner alle, og sikre virkningsfulle tiltak for de få som trenger det.

Spørsmålet om hvorvidt Norge vil oppleve “svenske tilstander” er en forenkling av en langt mer kompleks samfunnsutfordring. Ungdomskriminalitet er ikke en importert problemstilling, men et resultat av strukturelle forhold vi som samfunn har makt til å påvirke. Når politikken i økende grad fokuserer på straff fremfor forebygging, overser vi de bakenforliggende faktorene som skaper utenforskap og kriminalitet.

For å unngå at vi havner i en situasjon der problemer eskalerer før vi reagerer, må sosialt arbeid få den plassen det fortjener i kriminalitetsforebyggende arbeid. Det krever ledelse som gir rom for fagkunnskap og systemarbeid, og en helhetlig tilnærming som ser forbi individet og tar tak i de strukturelle årsakene.

Når Sverige “hoster”, må vi ikke bare spørre oss om Norge vil bli smittet – vi må heller spørre oss hvordan vi kan styrke samfunnets immunforsvar. Svaret ligger i en kunnskapsbasert, systematisk og rettferdig tilnærming, der sosialt arbeid tar en ledende rolle i å bygge bærekraftige løsninger for fremtiden.

An orange speech bubble with a white border and a drop shadow, pointing towards the bottom left.

Tegn det du likte best i
årsrapporten eller
notér dine take-aways

Trondheim kommune
Barne- og familietjenesten
Uteseksjonen i Trondheim
PB 2300, Torgarden
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no/uteseksjonen

115717 • April 2025
Layout og print: Skipnes AS

TAKK
FOR
AT DU
GÅR